

SIVISTYSLAUTAKUNTA

6.3 SIVISTYSPALVELUT (palvelualue, sitovuustaso)**Sitovuus: valtuusto, brutto**

Vastuuhenkilö: sivistysjohtaja Antti Jokikokko

Toiminta-ajatus

Sivistyspalvelut tuottaa kunnan kasvatus, opetus sekä vapaa-ajanpalvelut ja se sisältää seuraavat tulosalueet; *opetuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut, kansalaisopisto, kirjasto, liikuntapalvelut sekä nuoriso- ja kulttuuripalvelut.*

Sivistyspalvelujen tehtävänä on tukea lasten ja nuorten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista. Sivistyspalvelut tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuden itsensä kehittämiseen ja virikkeelliseen vapaa-aikaan.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Sivistyspalveluiden toiminnan painopisteet on johdettu kuntastrategiasta. Sivistyspalvelut ovat keskeisessä roolissa kuntastrategian hyvinvoiva arki -tavoitteen toteuttamisessa. Palvelualueen ydintoiminta on sivistyksen edistäminen sekä viihtyisän elinympäristön ja monipuolisten harrastusmahdollisuuksien luominen sekä osallisuuden lisääminen.

Lasten ja nuorten määrä

Syntyvyys on ollut Siilinjärvellä laskeva vuodesta 2014 lähtien (v. 2013 syntyi 269 lasta, v. 2016 syntyi 222 lasta, v. 2022 syntyi 174 lasta). Talousarvion laadintahetken arvion mukaan vuonna 2023 syntyy 150 lasta. Syntyvyyden lisäksi lasten määrään vaikuttaa muuttoliike, joka on osittain kompensoinut syntyvyyden laskua. Lasten määrän väheneminen on näkynyt tähän asti varhaiskasvatuspalveluissa. Nyt lasten määrän vähenemisen arvioidaan heijastuvan myös perusopetuksen oppilasmääriin syksyllä 2024.

Lasten määrän vähentyessä varhaiskasvatuksen asiakaspaikkojen määrää on vähennetty ja tullaan jatkossakin tarkastelemaan palvelutarvetta vastaavasti. Syksyllä 2024 on tarkoitus sulkea Kunnonpaikassa sijaitseva päiväkotiyksikkö, joka toimii vuokratiloissa. Perusopetuksen osalta talousarvio on laadittu oletukselle, että perusopetuksen kouluissa on 130 yleisopetuksen ryhmää lukuvuonna 2024–25. Lukuvuonna 2023–24 ryhmiä on 132.

Lakimuutosten vaikutus toimintaan ja talouteen

Sivistyspalveluiden osalta on tullut tai tulee voimaan useita lakimuutoksia, joilla on vaikutusta sivistyspalveluiden toimintaan ja talouteen. Keskeisimmät muutokset ovat seuraavat: oppivelvollisuuden asteittainen laajeneminen ja toisen asteen opintojen maksuttomuus, muutokset varhaiskasvatuksen asiakasmaksuissa ja lisäykset perusopetuksen tuntijakoon.

Oppivelvollisuuden laajeneminen ja toisen asteen maksuttomuus ovat tulleet asteittain voimaan syksystä 2021 lähtien. Vuoden 2024 aikana saatetaan loppuun portaittain siirtymä.

Perusopetuksessa annettavan opetuksen vähimmäistuntimäärästä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Asetusta on muutettu elokuusta 2024 lähtien niin, että yläkoulun ruotsin kielen vähimmäistuntimäärää on kasvatettu. Koska Siilinjärvellä opetusta annetaan kaikissa aineissa asetuksen mukainen minimiintuntimäärä, tulee yläkoulun oppilaan opetustuntimäärää korottaa lukuvuodesta 2024–25 lähtien.

Varhaiskasvatuksessa perittävistä asiakasmaksuista säädetään varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa. Asiakasmaksulaki muuttui 1.3.2023. Lakimuutoksella alennettiin varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja. Lakimuutos on hyväksytty eduskunnassa niin myöhään,

että sitä ei ole voitu huomioida vuoden 2023 talousarviossa. Asiaksmaksujen muutoksella on vaikutusta myös yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelin arvoon.

Perusopetuksen opetussuunnitelmaa ja erityisen tuen lainsäädäntöä on uudistettu. Ne edellyttävät kouluun kiinnittymisen ja erityisen tuen kokonaisuuden tarkastelua vuonna 2024.

Vapaa-aikapalveluiden keskeiset muutokset

Vuonna 2023 käynnistynyt työikäisten liikunta- ja hyvinvointineuvonnan kehittäminen jatkuu ja toiminnan painopistettä muokataan saatujen kokemusten pohjalta. Vuoden 2024 aikana on tavoitteena kehittää yhteistyötä hyvinvointialueen toimijoiden suuntaan. Neuvonnan tarjoaminen ja matalankynnyksen liikuntapalveluiden kehittäminen tukevat kuntalaisten hyvinvoivaa arkea.

Nuorisopalveluissa koulu- ja oppilaitosnuorisotyön kehittäminen sekä ehkäisevän päihdetyön ja nuorten osallisuuden vahvistaminen ovat avainasemassa. Laajennettuun talotyöhön ja etsivään nuorisotyöhön suunnataan myös resursseja ja tarkoituksena on kehittää moniammatillista yhteistyötä II-asteen oppilaitosten ja hyvinvointialueen toimijoiden kanssa vuonna 2024. Kohtaavan nuorisotyön painopiste on nuorten loma-aikoina. Nuorten omaehtoista liikkumista tuetaan ja mm. skeittihalli mahdollistaa matalankynnyksen lajiharrastuksen talvikaudellakin.

Vapaa-aikapalveluiden osalta korostuu yhteistyö eri toimijoiden kanssa. Yhteistyössä toteutettavien tapahtumien ja palveluiden ohella säännöllisesti kokoontuvilla järjestö- ja toimijafoorumeilla pyritään mahdollistamaan yhteistyön edelleen kehittyminen. Vapaa-aikapalveluissa kehitetään kuntalaisia osallistavia työmuotoja ja palveluiden saavutettavuutta lisätään mm. sähköisten palveluiden avulla.

Vapaa-aikapalveluiden talousarvio sisältää vuoden 2023 suuruisen määrärahan liikunta-, nuoriso- ja kulttuurijärjestöjen tukemiseen. Yleishyödyllisille yhdistyksille myönnettäviin kiinteistöveroavustuksiin varataan erillinen määräraha. Avustusten jakamisesta päättää hyvinvointijaos.

Kansalaisopiston suunnitelmissa on laajentaa osaamisperusteisten kurssien määrää, jolloin entistä useamman kurssin opiskelijan opinnot voitaisiin kirjata Koski-tietovarantoon. Ainekohtaisten opetussuunnitelmien laatiminen, taitotasojen määrittely ja kurssien muuntaminen osaamisperusteisiksi on suuritöinen prosessi ja sitä varten on tarkoitus hakea vuoden 2024 alussa Opetushallituksen laatu- ja kehittämisrahaa kuuden muun pohjoissavolaisen kansalaisopiston yhteishankkeena.

Sisäilmaongelmien ratkaiseminen

Sisäilmaongelmat ovat yksi keskeinen haaste sivistyspalveluiden palvelualueella. Useat päiväkodit, koulut, pääkirjasto ja kansalaisopisto toimivat sisäilmaltaan ongelmallisissa tiloissa. Osa päiväkodeista ja kouluista toimii väistötiloissa. Talousarviovuoden aikana valmistuu uusi Siilinkosken päiväkotit. Talousarvion investointiosassa on varauduttu uuden päiväkodin kalustamiseen. Talousarviovuoden aikana jatketaan Ahmon koulukeskuksen ja Siilinlahden koulujen rakennushankkeita. Talousarvio sisältää määrärahat nykyisiin väistötiloihin (pl. Leppäkaarten päiväkodin väistötila, joka jää tarpeettomaksi uuden päiväkodin aloittaessa toiminnan). Talousarviovuoden aikana tulee käynnistää selvitystyö Kasurilan koulun ja Suininlahden koulun rakentamishankkeiden osalta.

Keskeiset talouden muutokset

Ulkoisen tulokertymän arvioidaan pienentyvän noin 202 000 euroa verrattuna vuoden 2023 talousarvioon. Tulokertymän pienentyminen johtuu mm. seuraavista syistä: perusopetuksen vieraspaikkakuntalaisten oppilaiden lukumäärä on laskenut, varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen pieneneminen sekä varhaiskasvatuksessa vuotta 2023 vähemmän ulkopuolisella rahoituksella toimivia hankkeita. Tulokertymän laskua pienentää kansalaisopiston kurssimaksujen korotukset, liikuntapaikkojen vuokrien korotukset, luopuminen varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen loma-ajan hyvityksestä, IP-maksujen korotukset sekä

perusopetuksen hankkeet. Lisäksi varhaiskasvatuspalveluiden myyntituottojen muille kunnille arvioidaan kasvavan. Hanketulot on budjetoitu myönnettyjen hankkeiden pohjalta.

Sivistyspalveluiden ulkoiset toimintamenot kasvavat 1,64 milj.€. Henkilöstökulut kasvavat noin 862 000 euroa. Henkilöstökuluja kasvattaa kesken vuotta 2023 tulleet palkankorotukset, vuodelle 2024 sovitut palkankorotukset sekä vuoden 2023 talousarvion sisältämät uudet tehtävät, joihin ei ollut varattu rahoitusta kokonaiselle vuodelle. Henkilöstökulujen nousua kompensoi mm. perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstövähennykset ja työttömyysvakuutusmaksun sekä tapaturmavakuutusmaksujen alentuminen. Perusopetuksen oppilasmäärän ennustettu pieneneminen mahdollistaa kahden perusopetusryhmän vähentämisen syksyllä 2024. Varhaiskasvatuksessa asiakaspaikkojen määrää vähennetään lasten määrän pienentyessä. Lisäksi esitetään avoimen varhaiskasvatuksen lakkauttamista.

Ulkoiset palveluostot kasvavat noin 593 000 euroa. Merkittävin määrärahalisäys kohdistuu varhaiskasvatuksen palvelusetelikustannuksiin, muilta hankittaviin opetuspalveluihin, koulukuljetuksiin sekä alueiden kunnossapitopalveluihin. Palvelusetelikustannukset kohoavat mm. asiakasmaksujen alentumisen ja indeksikorotusten takia. Koulukuljetusten ja alueiden kunnossapitopalveluiden kustannukset kohoavat yleisen hintatason kehityksen takia.

Ostoihin käytettävä rahasumman on arvioitu muuten säilyvän vuoden 2023 tasolla, mutta sähkön hankintaan on varattu 44 000 € edellisvuotta vähemmän.

Ulkoiset vuokrat kasvavat 243 000 €. Tämä johtuu pääosin vuokrien indeksitarkistuksista, laitteiden kohonneista vuokrista, siirtymästä vuokrakalusteisiin uudessa kunnantalon toimipisteessä sekä Suininlahden koulun viipaletilasta, johon oli varattu vuoden 2023 talousarviossa rahoitus vain osaksi vuotta. Vuokrien kohoamista kompensoi luopuminen Leppäkaarten päiväkodin viipaleesta ja Kunnonpaikan päiväkotiyksiköstä. Muutoin viipale-, vuokra- ja leasingkohteiden vuokrat on muodostettu nykyisen rakennuskannan mukaisesti.

Riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan painopisteet ja menettelyt

Sivistyspalveluissa sisäisen valvonnan painopisteet ja menettelyt toteutetaan kunnassa voimassa olevien ohjeiden mukaan. Talousarvion toteutumista valvotaan kunnanhallituksen talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden mukaisesti (mm. kuukausittainen raportointi ja valtuustoseuranta).

Riskien hallinnan näkökulmasta on oleellista arvioida toimintaa ja tunnistaa siinä esiintyviä riskejä sekä asettaa niille hallintatoimenpiteitä. Hallintatoimenpiteiden tarkoituksena on ehkäistä riskin realisoituminen.

Tunnistetut riskit

Sisäilmaongelmat

Palvelualueen useissa toimitiloissa on sisäilmaongelmia. Näistä tiloista toiminta on siirretty pääsääntöisesti muihin tiloihin. Osassa ongelmallisia tiloja toiminta kuitenkin vielä jatkuu. Sisäilmaongelmat aiheuttavat seuraavat riskit:

- Ilmenee uusia sisäilmaongelmia tai entiset pahenevat, jolloin joudutaan hankkimaan uusia väistötiloja tai supistamaan toimintaa.
- Tehtyjen sisäilmakorjauksien onnistuminen.
- Henkilöstön ja asiakkaiden terveydelliset ongelmat, lisääntyvät sairauspoissaolot.

Sisäilmaongelmien aiheuttamaa riskiä voidaan pienentää asianmukaisilla väistötiloilla sekä korjausten ja uuden rakentamisen asianmukaisella suunnittelulla, joka huomioi korjaamisen turvallisuuden sekä on mahdollisimman kustannustehokas.

Varhaiskasvatuspalvelujen tarve, asiakasmaksujen muutokset ja yksityisten palveluntuottajien tarjonta

Varhaiskasvatuspalvelujen tarpeen muuttuminen ennustettujen lapsimäärien, lainsäädännön tai työllisyystilanteen muuttuessa luo riskin palvelutarpeen kysyntään. Palveluiden tarjontaan

vaikuttaa kunnallisen tarjonnan lisäksi yksityisten palveluntuottajien tarjontaa. Mahdollisina seurauksina on, että erilaisia varhaiskasvatuksen palveluvaihtoehtoja ei ole riittävästi vastaamaan perheiden palvelutarpeisiin tai syntyy ylikapasiteettiä. Varhaiskasvatuspalveluissa valmistaudutaan reagoimaan lapsimäärän muuttumiseen nopeallakin aikataululla.

Lasten ja nuorten tuen tarpeen lisääntyminen

Erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten määrä on ollut jo pitkään kasvava. Perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa jokaisella lapsella on oikeus saada tarvitsemaansa tukea oppimiseensa. Riskin hallinta edellyttää toimivia käytänteitä, joilla tuetaan haastavassa tilanteessa olevaa lasta ja nuorta.

Pätevän henkilöstön saatavuus

Rekrytointivaikeudet koskevat ennen kaikkea varhaiskasvatuksen opettajia ja tiettyjä opettajaryhmiä (esim. erityisopettajat). Pula pätevistä henkilöstöstä voi näkyä palveluntuotannon laadun heikkenemisenä. Lisäksi henkilökunnan lyhyisiin poissaoloihin on vaikea saada sijaisia. Tämä voi heijastua yksittäisinä päivinä varhaiskasvatusyksiköiden aukioloaikoihin. Riskinhallinnan näkökulmasta on tärkeä huolehtia siitä, että palkkaus ja työn tekemisen olosuhteet (esim. työympäristön turvallisuus, esimiestyö) ovat alueellisesti kilpailukykyiset.

Yhteistyön hyvinvointialueen kanssa

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023. Sivistyspalveluiden eri yksiköiden tulee tehdä tiivistä yhteistyötä HVA:n kanssa esimerkiksi opiskeluhollossa, nuorisopalveluissa ja varhaiskasvatuksessa. Hyvinvointialueen toiminnan käynnistämiseen on liittynyt useita haasteita, jotka ovat näkyneet yhteistyössä. Erityisen huolestuttavaa on ollut se, että HVA ei ole pystynyt toteuttamaan lakisääteistä koulupsykologipalvelua kaikissa Siilinjärven kouluissa ja oppilaitoksissa, koska HVA ei ole saanut rekrytoitua psykologeja mitoitusta vastaavasti. Mikäli hyvinvointialueen toiminnan järjestäytymiseen ja rekrytointiin liittyvät haasteet jatkuvat, vaarantaa tämä yhteistyön edellytyksiä ja lasten ja nuorten oikeutta lakisääteisiin palveluihin. Kaikki tämä heijastuu negatiivisesti esimerkiksi varhaiskasvatukseen, koulunkäyntiin ja laajemmin perheiden elinolosuhteisiin.

Kuntastrategian 2025 vaikutukset toimintaan ja tavoitteisiin

Sivistyspalveluiden toiminta tukee kuntastrategian vision toteutumista tuottamalla kuntalaisten tarpeita vastaavia palveluita. Kuntastrategian vision mukainen ”sykkivin kasvukunta” tarkoittaa sivistyspalveluissa toisaalta sitä, että palvelualue on varautunut pitkällä tähtäimellä asukasmäärän ja siten asiakasmäärän kasvuun. Toisaalta korkeatasoiset sivistyspalvelut toimivat vetovoimatekijänä ja siten edistävät kunnan kasvua. Lyhyellä tähtäimellä lasten ja nuorten määrä Siilinjärvellä vähenee. Näin ollen palveluverkon laajuutta on seurattava säännöllisesti. Palvelualueen ydintoiminta on sivistyksen edistäminen sekä viihtyisän elinympäristön ja monipuolisten harrastusmallisuuksien luominen. Tämä tukee vision tavoitetta dynaamisesta sykkivyydestä. Tällä hetkellä haastetta aiheuttavat toimitilaverkon sisäilmaongelmat, joiden korjaaminen on keskeistä talousarviovuoden ja suunnitteluvuosien aikana. Fyysiset tilat ovat yksi osa palvelun laatua.

Sivistyspalveluissa keskeisenä painopisteenä on lasten ja perheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, mitä toteutetaan palvelualueella talousarvion toimintasuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden kautta. Tällöin painotetaan ennalta ehkäisyä sekä varhaista riskitekijöiden tunnistamista ja tukea huomioiden eri ikäryhmät ja hyvinvoinnin osa-alueet. Hyvinvoinnin edistämistyötä ohjaa hyvinvointikertomus sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Suunnitelmissa keskeisessä osassa on mm. mielenterveyden edistäminen ja ehkäisevä päihdetyö sekä hyvinvointia edistävien elintapojen tukeminen.

Monet sivistyspalveluiden kehittämistavoitteet sitoutuvat useaan eri kohtaan kuntastrategiassa. Kun esimerkiksi kehitetään opiskeluholloa käytänteitä, kyseessä on kuntastrategian

näkökulmasta kokeileva organisaatiokulttuuri ja uudet kokeilut, lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen sekä yhteisöllisyyden ja tunteiden vahvistaminen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä yhteistyö kunnan muiden toimialojen ja paikallisten järjestöjen kanssa on keskeisessä roolissa. Yhteistyötä tehdään myös hyvinvointialueen tasolla. Siilinjärvelle on perustettu laajasti järjestökenttää ja eri toimijoita yhteen kokoava järjestö- ja toimijafoorumi, joka kokoontuu säännöllisesti. Eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja toimijoiden osallistamista tulee kuitenkin vielä edelleen vahvistaa ja verkostoa laajentaa.

Tavoitteet 2022–2025

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Valtuustokauden tavoite 2022 - 2025	Tavoite ja -taso	Seurattavat mittarit	Vastuutaho
KETTERÄ KEHITTÄJÄ			
1.1 Palveluverkko vastaa kuntalaisten tarpeita laadullisesti, alueellisesti ja määrällisesti	<p>Palveluverkon ajantasaisuuden seuranta ja vastaavuus tulevaisuuden tarpeisiin</p> <p>Palveluverkon saavutettavuus vähintään sama kuin Pohjois-Savossa keskimäärin.</p> <p>Asiakkaiden arviointikyselyissä keskiarvo vähintään 3, jos käytössä on 4 portainen asteikko. Vastaava taso, mikäli käytössä jokin muu asteikko</p>	Asiakaskyselyt, palveluverkon kattavuus ja saavutettavuus, ennusteet asiakasmääristä	Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut , kansalaisopisto
1.2 Ajasta ja paikasta riippumattomat palvelut ovat kuntalaisten käytössä	Kehitetään vapaa-aikapalveluiden sähköisiä tilavarauksia, verkkomaksamista, avustusjärjestelmää	Tehdyt uudistukset, hankkeiden määrä	Vapaa-aikapalvelut
1.4 Yhdistysten toimintaedellytysten ja kuntayhteistyön vahvistaminen	Yhteistyön kehittäminen ja olemassa olevan toiminnan arviointi	Järjestö- ja toimijafoorumin toiminta Jaettavat toiminta-avustukset (osallistamisalusta)	Vapaa-aikapalvelut
1.5 Kokeileva organisaatiokulttuuri ja uudet kokeilut	Opiskeluhuollon ja tuen kehittäminen, niin, että poissaolot vähenevät	Poissaolot	Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut , kirjasto,

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Valtuustokauden tavoite 2022 - 2025	Tavoite ja -taso	Seurattavat mittarit	Vastuutaho
	<p>Lukiokoulutuksen vetovoimaisuus, opiskelijamäärää kääntyy pitkällä tähtäimellä kasvuun</p> <p>Kirjastotoimen palvelutarjonnan kokeilut</p> <p>Kansalaisopiston uudet toimintatavat/ Osaamisperusteisiä/ opintopisteytettyjä kurseja uusille ainealueille</p>	<p>Lukion opiskelijamäärän kehitys</p> <p>Opintopisteytettyjen kurssien määrä suurempi kuin v. 2023</p>	Kansalaisopisto
HYVINVOIVA ARKI			
2.1 Virikkeellisen asuin- ja toimintaympäristön kehittäminen	<p>Tarvetta vastaava liikuntapaikkaverkosto ja lähiliikuntapaikkojen kehittäminen</p> <p>Monipuoliset ja kuntalaisten tarpeita vastaavat kirjastopalvelut</p> <p>Koulunuorisotyön ja oppilaitosyhteistyön kehittäminen</p>	<p>Vapaa-aikapalveluiden käyttöä ja palveluntarjontaa kuvaavat mittarit, Liiteri: virkistys alueiden saavutettavuus</p>	Vapaa-aikapalvelut
2.1 Lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen	<p>Uudet toimintatavat vastata lasten/nuorten/perheiden kasvaneeseen tuen tarpeeseen (esim. vakasosionomit)</p> <p>Nykyisen oppimiskäsityksen mukaiset oppimisympäristöt kaikissa kouluissa ja varhaiskasvatuksessa</p> <p>Lasten ja nuorten oppimisvalmiuden ja oppimisen tulokset</p>	<p>Kouluterveyskeskus, oppimistulokset</p> <p>Uudistettujen oppimisympäristöjen lkm</p>	Opetuspalvelut, varhaiskasvatustulokset

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Valtuustokauden tavoite 2022 - 2025	Tavoite ja -taso	Seurattavat mittarit	Vastuutaho
	parantuvat suunnitelmallisten toimenpiteiden avulla. Oppilaat saavat varhaista ja riittävää tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.	Ryhmäkoko, oppimistulokset , erityisen tuen resurssit	
2.2 Yhteisöllisyyden vahvistaminen ja yksinäisyyden ehkäiseminen (kuntalaiset & kunnan työntekijät) Lasten ja nuorten tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen	Vahvistetaan yhteisöllisyyttä kokonaisvaltaisesti ryhmätasolta kaikkien kuntalaisten tasolle Uusien toimintatapojen pilotointi tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa	Kouluterveyskysely, kuntalaiskyselyt	Opetuspalvelut, vapaa-aikapalvelut
2.3 Kunnan palveluiden tuottaminen sisäilmaltaan terveellisissä ja turvallisissa tiloissa	Kaikki yksiköt toimivat sisäilmaltaan turvallisissa toimitiloissa viimeistään vuonna 2028	Rakentamishankkeiden edistyminen, sisäilmaltaan heikkojen toimitilojen määrä	Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut , kansalaisopisto, kirjasto
2.3 Koulukiusaamiseen puuttumisen tehostaminen ja kiusaamisen ennaltaehkäisy	Uusien menetelmien käyttöönotto ja vakiintuneiden menetelmien vaikuttavuuden seuranta Kiusaamisen määrä vähenee	Kouluterveyskysely, oma arviointikysely	Opetuspalvelut
2.4 Yksilön ja perheiden voimavarojen tukeminen, hyvinvointia uhkaavien riskitekijöiden minimointi ja oikea-aikainen tukeminen	Varmistetaan oppivelvollisuuden täysimääräinen toteutuminen Vahvistetaan liikunta- ja hyvinvointineuvontaa	Oppivelvollisuuden suorittamisen mittarit Toimintatilastot	Opetuspalvelut Liikuntapalvelut
2.4 Ennalta ehkäisevän päihdetyön vahvistaminen	Ehkäisevän päihdetyön näkyvyys, henkilöstön koulutukset, yhteistyörakenne	Kouluterveyskysely, päihdeavainindikaattorit	Ehkäisevä päihdetyö yhteistyössä kunnan palvelualueiden kanssa

VALTUUSTON SITOVAT TAVOITTEET			
Valtuustokauden tavoite 2022 - 2025	Tavoite ja -taso	Seurattavat mittarit	Vastuutaho
	hyvinvointialueen kanssa		
2.5 Kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspinnat tunnistetaan ja sovitaan tehtävistä	Toimivat käytänteet opiskeluhollossa muuttuneessa toimintaympäristössä	Yhteistyön toteutuminen, yhteistyö foorumeiden lukumäärä	Opetuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut

Tavoitteiden riskiarviot

Pätevän henkilöstön saatavuus on haaste tietyssä tehtävissä. Mikäli ei saada rekrytoitua kelpoista henkilöstöä, voi tällä olla vaikutusta palvelun laatuun.

Palvelualueen useissa toimitiloissa on sisäilmaongelmia. Näistä tiloista toiminta on siirretty pääsääntöisesti muihin tiloihin. Osassa ongelmallisia tiloja toiminta kuitenkin vielä jatkuu.

Käytössä olevat resurssit vs. palveluntarve ja niiden yhteensovittaminen.

HVA:n rekrytointivaikeudet voivat heijastua lasten ja nuorten hyvinvointiin. Keskeneräiset rakenteet sekä lakien ristiriidat ja tulkintavaikeudet hankaloittavat opiskeluhollossa ja tuen järjestämistä ja siten lasten ja nuorten edun toteutumista

Tuloslaskelma 2024

Sisältää valtuustoon sitovana seuraavat tulosalueet:

Tulosalue	Toimintamenot	Toimintatulot	Toimintakate
Opetuspalvelut			
Varhaiskasvatuspalvelut			
Kansalaisopisto			
Kirjasto			
Liikuntapalvelut			
Nuoriso- ja kulttuuripalvelut			
Sitovuustaso yhteensä			

Tulot

• Varhaiskasvatuksen asiakasmaksu.....	- 160 000 €
• Kotikuntakorvaukset.....	- 98 000 €
• Myyntituotot kunnilta (vaka).....	+ 81 000 €
• Tuet ja avustukset	- 77 000 €

Menot

• Henkilöstökulut	+ 862 000 €
○ josta vuoden -24 palkankorotukset.....	+ 740 000 €
○ josta työttömyysvakuutusmaksu.....	- 221 000 €
• Palveluostot.....	+ 593 000 €
○ josta varhaiskasvatuksen palveluseteli.....	+ 403 000 €
○ josta asiakaspalveluiden ostot.....	+ 72 000 €
○ josta koulukuljetukset.....	+ 61 000 €
• Ostot.....	- 51 000 €
○ josta sähkö.....	- 44 000 €

- Vuokrat..... + 243 000 €
 - josta rakennusten vuokrat..... + 92 000 €
 - josta laitteiden vuokrat + 139 000 €

Tuloslaskelma

SIVISTYSPALVELUT

	TP 2022	TA 2023	MB 2023	TA 2024	m%	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot (ulk)	864 765	771 051	771 051	769 894	0 %	769 894	769 894
Myyntituotot (sis)	30 208	46 400	46 400	45 900	-1 %	45 900	45 900
Maksutuotot	1 266 729	1 116 500	1 116 500	994 750	-11 %	994 750	994 750
Tuet ja avustukset	696 056	581 720	581 720	504 423	-13 %	504 423	504 423
Vuokratuotot (ulk.)	29 985	36 000	36 000	35 660	-1 %	35 660	35 660
Muut toimintatuotot	4 638	3 350	3 350	2 200	-34 %	2 200	2 200
Toimintatuotot	2 892 380	2 555 021	2 555 021	2 352 827	-8 %	2 352 827	2 352 827
Henkilöstökulut	-28 393 063	-29 603 349	-29 603 349	-30 464 865	3 %	-31 208 649	-31 910 037
Palvelujen ostot	-6 466 773	-6 271 641	-6 271 641	-6 865 053	9 %	-6 933 704	-7 176 383
Sisäiset palvelujen ostot	-5 255 142	-6 271 442	-6 271 442	-6 227 902	-1 %	-6 269 295	-6 342 685
Ostot tilikauden aikana (ulk.)	-1 161 458	-1 464 529	-1 464 529	-1 413 048	-4 %	-1 427 178	-1 422 476
Avustukset	-1 155 563	-1 136 450	-1 136 450	-1 129 810	-1 %	-1 141 108	-1 142 072
Muut toimintakulut (ulk.)	-4 484 291	-4 337 020	-4 337 020	-4 583 031	6 %	-4 628 576	-4 789 578
Muut toimintakulut (sis.)	-6 512 831	-6 756 875	-6 756 875	-6 569 932	-3 %	-6 569 932	-6 569 932
Toimintakulut	-53 429 121	-55 841 306	-55 841 306	-57 253 641	3 %	-58 178 442	-59 353 164
Toimintakate	-50 536 742	-53 286 285	-53 286 285	-54 900 814	3 %	-55 825 615	-57 000 337
Poistot ja arvonalentumiset	-598 806	-511 022	-511 022	-487 612	-5 %	-640 868	-730 656
Vyörytystulot	405 572	0	0	0	0 %	0	0
Vyörytysmenot	-405 572	0	0	0	0 %	0	0

Opetuspalvelut

Sitovuus: sivistyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: sivistysjohtaja Antti Jokikokko

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen keskeisenä tavoitteena on luoda mahdollisuudet hyvään oppimiseen ja itsensä elinikäiseen kehittämiseen. Perusopetus ja lukiokoulutus tarjoavat lapselle ja nuorelle mahdollisuuden suorittaa oppivelvollisuus ja kehittää itseään.

Sisäilmaongelmien ratkaiseminen ja modernit oppimisympäristöt

Koulujen sisäilmaongelmien ratkaiseminen on yksi osa parantaa palvelun laatua ja lisätä kunnan houkuttelevuutta lapsiperheiden asuinpaikkana. Vuoden 2024 aikana jatkuu Ahmon koulukeskuksen ja Siilinlahden koulun rakentamishankkeet. Suininlahden koulun käyttöön

valmistui väistötila kesällä 2023. Talousarviossa on varauduttu olemassa olevien väistötilojen vuokriin ja vuokran korotuksiin, mutta ei uusiin väistötiloihin. Talousarviovuoden aikana tulee käynnistää selvitykset Kasurilan ja Suininlahden koulujen rakentamishankkeiden toteuttamiseksi.

Yksi keino varmistaa hyvän oppimisen edellytykset on muuntuvat oppimisympäristöt, jotka tukevat toiminnallisuutta. Oppimisympäristöjen kehittämistä tehdään ennen kaikkea siinä yhteydessä, kun suunnitellaan ja otetaan käyttöön uusia tiloja. Lisäksi uusitaan koulujen vanhenevaa kalustoa. Investointiossa sisältää määrärahan koulujen vanhenevan kaluston uusimiseen. Vuoden 2024 aikana suunnitellaan uusien koulurakennusten kalustamista.

Digitaalisten palveluiden (esim. laitteet, sovellukset ja oppimisympäristöt) käyttöä osana kasvatusta, opetusta ja oppimista kehitetään vastaamaan valtakunnallisia linjauksia, kuten opetus- ja kulttuuriministeriön Uudet lukutaidot - kehittämisohjelmaa. Tavoitteena on, että lapset ja nuoret saavuttavat yhdenvertaiset ja riittävät digitaidot, jotta heillä on valmiudet toimia yhteiskunnassa digitaalisten palveluiden aktiivisina ja tuottajina. Tämän tavoitteen toteuttamiseksi henkilöstön digi- ja tietoturvaosaamista päivitetään valtakunnallisten linjausten mukaisesti.

Kehittämishankkeet

Erilaiset kehittämishankkeet ovat yksi tapa parantaa opetuspalvelun laatua, ja ne tukevat kuntastrategian tavoitetta toiminnan ketterästä kehittämisestä. Vuonna 2024 opetuspalveluissa on käynnissä mm. seuraavat hankkeet:

- Harrastamisen Suomen malli ja koulujen kerhotoiminnan kehittäminen.
- Sitouttava koulu yhteistyön pilottihanke, jota toteutetaan yhteistyössä Iisalmen, Sonkajärven ja Lapinlahden kanssa. Hankkeen keskiössä on ehkäistä koulupudokkuutta ja poissaoloja.
- Koronaepidemian vaikutusten lieventäminen perusopetuksessa.
- Yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittäminen.

Näihin hankkeisiin on saatu valtionavustusta Opetus- ja kulttuuriministeriöltä tai Opetushallitukselta. Kaikki avustukset edellyttävät myös omarahoitusosuutta, joka on sisällytetty opetuspalveluiden talousarvioon. Talousarviovuoden aikana seurataan avautuvia hankehakuja ja niihin osallistutaan, mikäli hankkeesta saadaan tukea opetuspalveluiden strategiseen kehittämiseen.

Edellä mainitut ovat euromääräisesti opetuspalveluiden merkittävimmät hankkeet. Näiden lisäksi opetuspalveluissa ja eri kouluilla on käynnissä useita pienempiä hankkeita (esim. koulujen KV-hankkeet).

Lakimuutosten vaikutus toimintaan ja talouteen

Oppivelvollisuuden laajeneminen ja toisen asteen maksuttomuus ovat tulleet asteittain voimaan syksystä 2021 lähtien. Vuoden 2024 aikana saatetaan loppuun portaittain siirtymä. Talousarvio sisältää määrärahat lukio-opiskelun maksuttomuuteen.

Perusopetuksessa annettavan opetuksen vähimmäistuntimäärästä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Asetusta on muutettu elokuusta 2024 lähtien niin, että yläkoulun ruotsin kielen vähimmäistuntimäärää on kasvatettu. Koska Siilinjärvellä opetusta annetaan kaikissa aineissa asetuksen mukainen minimi tuntimäärä, tulee yläkoulun oppilaan opetustuntimäärää korottaa lukuvuodesta 2024–25 lähtien. Sivistyslautakunta on päättänyt keväällä 2023 perusopetuksen tuntijaon muuttamisesta asetusmuutosta vastaavaksi. Tuntijaon muutoksen kustannukset vuoden 2024 osalta ovat noin 37 000 €. Koska muutos tulee voimaan vasta 1.8. kustannukset eivät realisoitu kokonaisuudessaan vielä vuonna 2024. Muutoksen kustannusvaikutus tulee olemaan noin 88 000 €/vuosi.

Oppilasmäärien ja tuen oppilasmäärien kehitys sekä tukitoimenpiteet

Siilinjärven peruskouluissa on lukuvuonna 2023–24 peruskoululaisia 2781 ja 6 perusopetukseen valmistavassa opetuksessa olevaa oppilasta. Yhteensä oppilasmäärä on siis 2787. Edellisenä

lukuvuonna perusopetuksessa oli oppilaita 2765 ja 41 perusopetukseen valmistavassa opetuksessa olevaa oppilasta. Yhteensä oppilasmäärä oli 2806. Valmistavassa opetuksessa olleet oppilaat ovat siirtyneet pääsääntöisesti perusopetuksen oppilaisiksi elokuussa 2023. Lukuvuonna 2024–25 peruskoululaisia on arviolta 2736. Syntyvyyden pitkään jatkunut alhaisuus on siis alkanut vaikuttamaan myös perusopetuksen oppilasmäärään. Talousarvio on laadittu niin, että lukuvuonna 2024 perusopetuksessa on kaksi yleisopetuksen ryhmää vähemmän, kuin lukuvuonna 2023–2024. Tästä tulee säästöä noin 49 000 €.

Lukiolaisia on lukuvuonna 2023–24 213 opiskelijaa. Lisäksi aineopiskelijoita on yksi. Edellisenä lukuvuonna opiskelijoita oli 231. Lukion opiskelijamäärä on laskenut voimakkaasti viimeisten vuosien aikana. Yksi syy opiskelijamäärän vähenemiselle on lukion tilat. Lukio toimii vanhoissa sisäilmaongelmaisissa tiloissa. Lukio on käynnistänyt toimenpiteitä lukiokoulutuksen vetovoimaisuuden turvaamiseksi ja näitä toimenpiteitä jatketaan edelleen talousarviovuonna 2024. Lukion opiskelijamäärän arvioidaan säilyvän nykyisellä tasolla syksyllä 2024. Lukiokoulutuksessa on aloitettu erilaisia tukimuotoja opiskelijoiden jaksamisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Peruskoululaisten oppimisen tuki jaetaan yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Mikäli tehostettu tuki ei riitä, annetaan erityistä tukea. Tehostettua tukea ja erityistä tukea saaneiden oppilaiden osuus on kasvanut vuosittain. Koko maassa tehostettua tukea sai 13,9 % oppilaista syksyllä 2022. Erityistä tukea sai 9,7 % kaikista Suomen perusopetuksen oppilaista vastaavana ajankohtana. Siilinjärvellä tehostettua ja erityistä tukea saa useampi oppilas kuin maassa keskimäärin. Siilinjärvellä saa syksyllä 2023 tehostettua tukea 15,0 % (2022 14,4 %, 2021 13,9 % 2020 13,6 %, 2019 13,0 %, 2018 12,3 %) ja erityistä tukea 10,0 % oppilaista (2022 10,4 % 2021 10,0 % 2020 9,4 %, 2019 ja 2018 9,1 %). Vuoden 2023 talousarviossa vahvistettiin erityisopetuksen resurssia 2,5 erityisopettajalla ja 2 koulunkäynninohjaajalla 1.8.2023 alkaen. Lisäresurssi on ollut erittäin tarpeellinen ja sen avulla on pystytty lisäämään alakoulun erityisluokkaopetusta ja yläkoulujen laaja-alaista erityisopetusta. Lisäyksen täysimääräinen kustannusvaikutus näkyy vasta vuonna 2024.

Ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä tuetaan ryhmään kuulumista ja kiinnittymistä. Vuoden 2024 aikana edistetään tunne ja vuorovaikutustaitojen kehittämistä, poissaolojen seuranta ja puuttumista sekä kiusaamisen ehkäistystä ja siihen tarttumista. Työssä painotetaan toimintakulttuurin ja laadun kehittämistä, yhdenvertaisuutta, hyvinvointia sekä lapsi/nuori -keskiössä -periaatetta.

Muut keskeiset talouden muutokset

Opetuspalveluissa toimintatuottojen arvioidaan kokonaisuutena pysyvän lähes ennallaan. Toimintatuottojen sisällä avustusten ja IP-maksujen arvioidaan kasvavan edellisestä vuodesta. IP-maksujen kasvu johtuu siitä, että kunnan järjestämässä IP-toiminnassa arvioidaan olevan enemmän oppilaita, kuin aikaisemmin. Lisäksi IP-maksuihin on suunniteltu tehtävän 5 % korotus 1.8.2024 alkaen. Hanketulot on arvioitu myönnettyjen hankepäätösten perusteella. Talousarviovuoden aikana tullenee haettavaksi avustuksia, joita haetaan, mikäli ne tukevat opetuksen kehittämistä. Hankkeet aiheuttavat aina myös menoja, joten uusilla hankkeilla ei ole vaikutusta nettotulokseen. Toimintatuotoissa kotikuntakorvausten arvioidaan vähenevän. Tämä johtuu siitä, että perusopetuksessa on ollut aikaisempaa vähemmän vieraskuntalaisia oppilaita.

Opetuspalveluiden talousarvion henkilöstökulut ovat 17,97 milj. € (TA2023 17,33 milj.€). Henkilöstökuluja kasvattaa sovitut palkankorotukset ja talousarvion 2023 uudet virat ja toimet, joiden täysimääräinen kustannusvaikutus näkyy vasta vuonna 2024. Henkilöstökulujen kasvua kompensoi työttömyysvakuutusmaksujen pienentyminen. Lisäksi vuoden 2024 talousarviossa ei ole varauduttu maahanmuuttajien perusopetuksen valmistavan opetuksen toteuttamiseen erillisinä opetusryhminä (Ta23 sisälsi määrärahan kahden valmistavan opetuksen ryhmän toimintaan kevätlukukauden 2023 ajaksi). Lisäksi edellä on kuvattu tuntijakomuutoksen ja oppilasmäärän muutoksen vaikutuksia henkilöstökuluihin.

Ulkoisten palveluiden ostoon varattu määräraha kasvaa noin 92 000 €. Merkittävin kasvu kohdistuu koulukuljetuksiin (n. 55 000 €) sekä opetuspalveluiden ostoon muilta koulutuksen järjestäjiltä (58 000 €).

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin varattu määräraha vähenee noin 43 000 €. Tämä johtuu lähinnä sähkön hinnan alentumisesta.

Vuokriin varattu määräraha kasvaa noin 219 000 eurolla. Vuokratukustannuksissa kasvaa niin rakennusten kuin laitteiden vuokrat. Rakennusten vuokrien kohoaminen johtuu olemassa olevien tilojen vuokrahintojen indeksitarkistuksista sekä Suininlahden koulun väistötilasta, jonka täysimääräinen kustannusvaikutus tulee vasta vuodelle 2024. Laittevuokrat kohoavat, koska laitteiden hankintahinnat ovat nousseet. Laittevuokriin varattu summa on määritetty nykyisen konekannan mukaisesti.

Talousarviossa ei ole ollut mahdollista kasvattaa koulutarvike yms. muita opetuksen järjestämisen näkökulmasta välttämättömiä menoja. Tämä on haaste, koska inflaatiokehitys on ollut voimakasta näidenkin tuoteryhmien osalta viimeisen vuoden aikana. Koulujen tarvikehankintoihin on varattu 573 000 €, mikä on edellisten vuosien tasoa.

Talousarvio ei sisällä määrärahaa alakoulun tuntijaon lisätunteihin. Kahden lisätunnin kustannusvaikutus vuodelle 2024 olisi ollut noin 25 000 € (1.8.2024 alkaen). Vuodesta 2025 lähtien kustannukset olisivat 59 000 €/vuosi. Nykyisen hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus kasvattaa perusopetuksen vähimmäistuntimäärää 2–3 vuosiviikkotunnilla hallituskauden aikana. Näin ollen tuntijaon lisätunnit on jätetty toteutettavaksi vasta, kun hallitus on toteuttanut ko. muutoksen.

Oppilasmäärät vuosittain

Vuosi	Vuosiluokat 1–6	Vuosiluokat 7–9	Joista erityisopetusoppilaita*	Lukio
2010	1820	925	246	306
2015	1800	935	243	273
2016	1843	951	235	268
2017	1871	902	232	313
2018	1885	888	251	312
2019	1886	869	252	321
2020	1861	897	259	307
2021	1830	924	276	276
2022	1832	933	288	231
2023	1851	930	278	213
2024	1814	922	278	213
2027	1689	926	250	230
2030	1605	883	240	250

* erityisen tuen oppilaat

Henkilöstö

Henkilötyövuodet	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kokonaishenkilöstö		297	297	295	293
Vanhuuseläketapahtumat		5	5	5	5
Eläköityvien korvausrekrytoinnit		5	3	3	3

Talousarvio on laadittu niin, että syksyllä 2024 vähennetään perusopetusryhmien lukumäärää kahdella perusopetusryhmällä. Vähennys ei näy yllä olevassa taulukossa, koska vuonna 2023 lisättiin opettajien määrää kesken vuotta (lisäys näkyy vasta vuodella 2024). Tämä vähentää opettajien määrää 1.8.2024 alkaen kahdella. Oppilasmäärän laskiessa opetusryhmien määrä vähenee suunnitteluvuosien aikana.

Tavoitteet 2022–2025 ja toimenpiteet 2024

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
<i>Tavoitteet 2022–2025</i>	<i>Toimenpiteet 2024</i>	<i>Mittari</i>	<i>Tavoitetaso</i>
Oikein mitoitettu ja alueellisesti kattava kouluverkko, joka vastaa laadullisesti kuntalaisten tarpeita	<p>Palveluverkkoselvityksen koulukohtaisten oppilasennusteiden päivittäminen</p> <p>Koulukohtaisten oppilasmäärien muutosten hallinta, henkilöstöresurssien sopeuttaminen muutokseen</p> <p>Lasten ja nuorten oppimisvalmiuden ja oppimisen tulokset parantuvat suunnitelmallisten toimenpiteiden avulla.</p>	<p>Kaikilla opetusryhmillä on asianmukaiset opetustilat nyt ja tulevaisuudessa</p> <p>Kaikki opetustilat ovat käytössä, työntekijäresurssin kohdentaminen tarvetta vastaavasti</p> <p>Itä-Suomen aluehallintoviraston selvitys perusopetuksen saavutettavuudesta</p> <p>Ryhmäkoko, oppimistulokset, erityisen tuen resurssit</p>	<p>Tarkistaminen tehty</p> <p>Kouluverkko ja koulujen tilat vastaavat oppilasennusteita</p> <p>Opetuksen saavutettavuus on vähintään samaa tasoa kuin Pohjois-Savossa keskimäärin</p> <p>Oppilaat saavat varhaista ja riittävää tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.</p>
Toiminnan kehittäminen ja kokeileva organisaatiokulttuuri	<p>Sitouttava kouluyhteisöhankkeen tulosten jalkauttaminen</p> <p>Lukion vetovoimaisuutta vahvistavat toimenpiteet</p>	<p>Poissaolojen määrä ja laatu</p> <p>Toteutuneet toimenpiteet, lukion opiskelijamäärä</p>	<p>Hankkeessa luodut toimintatavat ovat käytössä kaikissa kouluissa</p> <p>Lukion opiskelijamäärän lasku pysähtyy ja kääntyy pidemmällä tähtäimellä kasvuun</p>
Sisäilmahankkeiden toteuttaminen ja oppimisympäristöjen kehittäminen	<p>Ahmon koulukeskuksen ja Siilinlahden koulun rakentamisen aloitus, kalustamisen suunnitelma</p> <p>Selvityksen</p>	Hankkeiden eteneminen	<p>Uudistamisessa edetään valtuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti</p> <p>Tarveselvitys</p>

Tavoitteet 2022-2025	Toimenpiteet 2024	Mittari	Tavoitetaso
	aloittaminen Kasurilan ja Suininlahden koulujen rakennushankkeissa		aloitetaan vuonna 2024
Oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitojen, yhteisöllisyyden ja turvallisuuden vahvistaminen (ml. koulukiusaamisen ehkäisy ja siihen puuttuminen)	Tunnetaitokasvatukseen vahvistaminen esim. Hyvän mielen taitomerkin avulla. Jokaisella koululla vuorovaikutus- ja tunnetaitojen opetus osana opetusta. Jokaisessa luokassa käytössä ryhmäyttämiseen tähtäävät toimenpiteet ja varmistetaan että jokaisella oppilaalla on vähintään yksi kaveri koulussa. Uusien menetelmien käyttöönotto ja vakiintuneiden menetelmien vaikuttavuuden seuranta Oppilaiden osallistaminen koulutyön kehittämiseen	Kouluterveyskysely Kouluterveyskysely Kouluterveyskysely	Oppilaiden yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemus sekä turvallisuus vahvistuvat Koulukiusaamiseen puuttuminen on tehokasta ja kiusaamisen yleisyys vähenee
Oppivelvollisuuden toteutuminen osana ennaltaehkäisevää työtä	Koulupudokkuuden ehkäisy, varmistetaan, että kaikki suorittavat oppivelvollisuuden Läsnäolomallin jalkauttaminen	Ilman perusopetuksen päättötodistusta jäävien oppilaiden määrä Koulupaikkamääräysten antaminen	Kaikki oppilaat suorittavat perusopetuksen Koulupaikkamääräyksiä ei tarvitse antaa
Opiskeluhuollon toimivuus muuttuneessa toimintaympäristössä	Luodaan hyvinvointialueen kanssa toimivat käytänteet opiskeluhuollossa	Toteutuneet toimintarakenteet	Opiskeluhuoltoon ei muodostu toimintaa haittaavia rajapintoja

Informatiiviset tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Valtuuston hyväksymät tavoitteet					
Opettajien lukumäärä	217	217	222	220	218
Kustannukset euroa / oppilas					

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
- peruskoulu	7 359	7 684*	7 582*	7 582*	7 582*
- lukio	6 714	6 849*	7 610*	7 610*	7 610*
Täydennyskoulutuspäivät / henkilö	0,9	4	3	3	3
Sairauspoissaolopäivät / henkilö	12,5	9	9	9	9
Opetustunnit peruskoulussa	178 577	178 064	178 501	178 501	178 501
Opetustunnit lukiossa	12 748	10 812	10 582	10 582	10 582
Peruskoulun päättäneet	291	291	300	300	300
Lukion päättäneet	94	79	72	72	72
Lukion keskeyttäneet	21	--	18	18	18
Lautakunnan hyväksymät tavoitteet					
Oppilaita peruskoulussa, joista vieraskuntalaisia	276563	2 744 47	2 781 76	2 781 76	2 781 76
Opiskelijoita lukiossa, joista vieraskuntalaisia	231 57	230 55	207 52	207 52	207 52
Kuljetusoppilaat	694,5	694	714	714	714
Peruskoulun tuntikehys / oppilas	1,74	1,72	1,71	1,71	1,71
Lukion tuntikehys/opiskelija	1,90	1,7	1,64	1,64	1,64

* Ei sisällä sisäisiä eriä.

Keskeiset talouden muutokset

Tulot

Kotikuntakorvaukset	- 98 000 €
IP-maksutuotot	+ 31 000 €
Avustukset (hanketulot)	+ 50 000 €

Menot

• Henkilöstökulut	+ 628 000 €
○ josta vuoden 2024 palkankorotus	+ 450 000 €
○ josta työttömyysvakuutusmaksu	- 120 000 €
○ vuoden 2023 henkilölisäykset	+ 139 000 €
○ kahden perusopetusryhmän vähennys 1.8.2024	- 49 000 €
• Palvelujen osto	+ 92 000 €
○ josta koulukuljetukset	+ 55 000 €
○ opetuspalveluiden ostot	+ 58 000 €
• Sähkö	- 40 000 €
• Vuokrat	+ 219 000 €

Tuloslaskelma

Opetuspalvelut

	TP 2022	TA 2023	MB 2023	TA 2024	m%	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot (ulk)	701 924	705 991	705 991	620 284	-12 %	620 284	620 284
Maksutuotot	107 170	97 000	97 000	128 250	32 %	128 250	128 250
Tuet ja avustukset	442 252	163 042	163 042	213 190	31 %	213 190	213 190
Muut toimintatuotot	50	0	0	0	0 %	0	0
Toimintatuotot	1 251 396	966 033	966 033	961 724	0 %	961 724	961 724
Henkilöstökulut	-16 645 539	-17 334 879	-17 334 879	-17 969 219	4 %	-18 410 662	-18 826 943
Palvelujen ostot	-1 861 254	-1 892 777	-1 892 777	-1 984 893	5 %	-2 004 742	-2 074 908
Sisäiset palvelujen ostot	-2 989 393	-3 450 690	-3 450 690	-3 578 392	4 %	-3 598 474	-3 634 019
Ostot tilikauden aikana (ulk.)	-689 992	-870 094	-870 094	-826 622	-5 %	-834 888	-832 137
Avustukset	-179 237	-180 100	-180 100	-160 100	-11 %	-161 701	-161 838
Muut toimintakulut (ulk.)	-2 969 804	-2 767 039	-2 767 039	-2 988 624	8 %	-3 018 367	-3 123 506
Muut toimintakulut (sis.)	-4 261 076	-4 428 107	-4 428 107	-4 256 748	-4 %	-4 256 748	-4 256 748
Toimintakulut	-29 596 294	-30 923 686	-30 923 686	-31 764 598	3 %	-32 285 582	-32 910 099
Toimintakate	-28 344 898	-29 957 653	-29 957 653	-30 802 874	3 %	-31 323 858	-31 948 375
Poistot ja arvonalentumiset	-250 714	-155 266	-155 266	-107 507	-31 %	-176 459	-230 070
Vyörytystulot	405 572	0	0	0	0 %	0	0
Vyörytysmenot	-405 572	0	0	0	0 %	0	0

Kansalaisopisto

Sitovuus: sivistyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: rehtori Anita Heino

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kansalaisopistot ovat Suomessa suurin vapaata sivistystyötä tekevä oppilaitosmuoto. Kansalaisopistotoiminta edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja kestävän elämäntavan muutoksen aikaansaamista yhteiskunnassa. Kansalaisopisto on yksi kunnan vetovoimaa lisäävistä vapaa-aikapalveluiden toteuttajista.

Tutkimustulosten mukaan kansalaisopisto tuottaa opiskelijalle opittujen asioiden lisäksi laajempiakin hyötyjä, kuten luovuutta, hyvinvointia, itseluottamusta, uutta arkeen tai työhön liittyvää osaamista ja ystävyyssuhteita. Toiminnalla on tutkitusti elämänlaatua parantava vaikutus myös ekososiaalisen sivistyksen näkökulmasta. Epävakaana maailmantilanteen aikana on tärkeää huolehtia eri-ikäisten kansalaisten mielenterveydestä, yhteisöllisyyden edistämisestä ja yksinäisyyden ehkäisemisestä. Kansalaisopistoihin suunnatut koulutusinvestoinnit palautuvat rahassakin mitattuina kuntaan moninkertaisina takaisin.

Kansalaisopisto haluaa edistää myös kansallisen ikäohjelman tavoitteita määrätietoisesti, koska kunta tarvitsee vireitä kansalaisia iästä riippumatta.

Siilinjärven kunnan toiminta-ajatuksena on toimia ketteränä kehittäjänä kuntalaisille tarjottavissa palveluissa, turvata hyvinvoivaa arkea ja edistää elinvoimaista ympäristöä. Kansalaisopiston kurssitarjonnalla voidaan tukea kunnan strategiaa päämääriä ajankohtaisella, hyvinvointia edistävällä ja saavutettavalla kurssitarjonnalla kaikenikäisille kuntalaisille.

Hankkeissa mukana olemalla kansalaisopisto kehittää sekä opettajien ammattitaitoa että uusia toimintatapoja, jotta kurssitarjonta olisi entistä laadukkaampaa. Vuosille 2023-2027 saatu Erasmus-akkreditointi antaa henkilöstölle ja nyt myös opiskelijoille mahdollisuuden kansainvälistymiseen. Tavoitteina on edistää henkilöstön osaamisen kehittämistä, eurooppalaista verkostoitumista, kulttuuriperinnön vaalimista ja vakiinnuttaa konsortiolle yhteinen hankehallintomalli.

Osaamisperusteisuus laajenee kansalaisopistojen opetustarjontaan ja pienin askelin myös Siilinjärvellä lisätään opintopisteytettyjen kurssien määrää lähivuosien aikana.

Kansalaisopisto ei pysty tällä hetkellä vastaamaan täysimääräisesti liikunnan opetuksen kysyntään, etenkin päiväaikaisen opetuksen osalta. Tämä johtuu siitä, että keskusta-alueen koulujen purku- ja rakentaminen on alkanut, mikä vähentää merkittävästi käytettävissä olevien liikuntatilojen määrää ja siitä, että päiväaikaan ei ole oikeastaan edes olemassa liikunnan opetukseen soveltuvia tiloja (esim. koulut ja päiväkodit). Kansalaisopisto on selvittänyt yhdessä liikuntatoimen kanssa mahdollisuutta vuokrata liikuntaan muuta tilaa. Selvitys on osoittanut, että yksityisiltä toimijoilta olisi vuokrattavissa tähän tarkoitukseen soveltuvaa tilaa. Kustannus olisi noin 30 000 €/vuosi. Kansalaisopiston talousarvioaraami ei kuitenkaan mahdollistanut tilan vuokran sisällyttämistä talousarvioesitykseen. Kansalaisopisto ei tämän takia pysty täysimääräisesti edistämään kunnan hyvinvointiin liittyviä strategisia tavoitteita.

Kansalaisopisto kehittää talousarviovuosina seuraavia osa-alueita:

- Uudenlaisten kurssituotteiden kehittäminen ja mukana hyvinvoinnin tukemisessa
- Yhteistyöhön eri kunnassa toimivien tahojen kanssa halutaan löytää uusia tapoja
- Digitaalisuuden laajentaminen markkinoinnissa ja verkkomaksamisessa
- Verkko-opetuksen laajentaminen
- Ukrainalaisten kotoutumiseen osallistuminen
- Sisäilmaongelmaisten tilojen sijaan uusien tilojen löytäminen
- Osaamisperusteisten kurssien lisääminen
- Kaiku-kortin käyttöönoton valmistelu

- Uusien liikuntatilojen vuokraaminen
- Talouden tasapainottaminen korottamalla kurssimaksuja 15 % syksyllä 2024

Henkilöstö

Henkilötyövuodet	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kokonaishenkilöstö	14	14	14	14	14

Tavoitteet 2022–2025 ja toimenpiteet 2024

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
<i>Tavoitteet 2022–2025</i>	<i>Toimenpiteet 2024</i>	<i>Mittari</i>	<i>Tavoitetaso</i>
Sekä alueellisesti että sisällöllisesti eri-ikäluokat huomioon ottava ja kysyntään vastaava kurssitarjonta	<ol style="list-style-type: none"> Kansalaisopiston toimintaa järjestetään koko kunnan alueella Kaikkia ikäluokkia kiinnostava kurssitarjonta Kurssitoiveiden kysyminen ja toteuttaminen 	<ol style="list-style-type: none"> Taajaman ulkopuolella olevien opetuspisteiden määrä Alle 20-vuotiaiden, työikäisten ja yli 60-vuotiaiden määrät pysyvät tasaisina. Toivekurssien määrä 	<ol style="list-style-type: none"> Määrä pysyy ennallaan. Alle 20-vuotiaiden, työikäisten ja yli 60-vuotiaiden määrät pysyvät tasaisina. Tarjotaan vuosittain 10 toivekurssia
Sekä opiskelijoiden että henkilöstön hyvinvointia tukevat toimintatavat	<ol style="list-style-type: none"> Hyvinvointikurssien järjestäminen Henkilöstön täydennyskoulutus 	<ol style="list-style-type: none"> Kurssien määrä Erasmus-liikkuvuudet 	<ol style="list-style-type: none"> Määrä vähintään kolme Vähintään 4 yksilöliikkuvuutta v. 2024
Yhteistyö	<ol style="list-style-type: none"> Yhteistyön kehittäminen Opistojen välinen yhteistyö Kunnan työntekijöiden hyvinvoinnin tukeminen Taloudellisesti heikommassa asemassa olevien 	<ol style="list-style-type: none"> Uudet toimintatavat Kuuden pohjoissavolaisen opiston konsortion kv-toiminnan kehittäminen vuosina 2023–2027 Alennuksella osallistuneet Kaiku-kortin käyttöönotto 	<ol style="list-style-type: none"> Vähintään yksi uusi toimintatapa Kv-toimintamalli valmis viimeistään v. 2026 Etuutta käyttäneiden määrä suurempi kuin v. 2023 Kaikukorttia käyttäneiden määrä

	pääsy kursseille helpotetaan 5. Kv-yhteistyö laajenee	5. Erasmus ryhmäliikkuvuudet, pienet yhteistyöhankkeet	5. Vähintään 2 Erasmus-ryhmäliikkuvuutta
Digitaalisuus	1. Verkkomaksaminen	1. Kurssimaksujen verkkomaksamista laajennetaan	1. Paperilaskujen määrän väheneminen vuodesta 2023 (kpl)

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Opiskelijoiden osuus toimialueen asukkaista (%)	11,2	11	11,5	11,5	11,5
Yli 60-vuotiaiden osuus opiskelijoista (%)	26,4	29	26	26	26
Alle 20-vuotiaiden osuus opiskelijoista (%)	26,6	29	27	27	27
Opiskelijapalautteen keskiarvo (1-5)	4,3	4,5	4,5	4,5	4,5
Brutto-opiskelijamäärä	4 157	4 000	4 200	4 200	4 200
Netto-opiskelijamäärä	2 375	2 400	2 500	2 500	2 500
Henkilöstön täydennyskoulutuspäivien määrä	78	30	50	50	50
Kurssimäärä	365	350	365	365	365
Opetustuntimäärä	8 199	8 400	8 400	8 400	8 400
- josta normaaliopetuksen tunnit	6 617	6 840	6 940	6 940	6 940
- josta taiteen perusopetuksen tunnit	1 296	1 500	1 400	1 400	1 400
- josta myyntipalvelun tunnit	286	60	60	60	60
Toimipaikkojen määrä	30	28	30	30	30

Keskeiset talouden muutokset

Tulot	
Kurssimaksukorotus 15 %.....	10 000 €
Menot	
Henkilökunnan matkakorvaukset kasvavat.....	4 000 €
Sähkö.....	2 000 €
Koneiden vuokrat.....	3 000 €
Ulkoiset vuokrat.....	1 000 €

Tuloslaskelma

Kansalaisopisto

	TP 2022	TA 2023	MB 2023	TA 2024	m%	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot (ulk)	33 849	29 100	29 100	32 500	12 %	32 500	32 500
Maksutuotot	147 557	151 000	151 000	161 000	7 %	161 000	161 000
Tuet ja avustukset	11 336	11 500	11 500	33 000	187 %	33 000	33 000
Muut toimintatuotot	282	400	400	400	0 %	400	400
Toimintatuotot	193 024	192 000	192 000	226 900	18 %	226 900	226 900
Henkilöstökulut	-618 819	-652 010	-652 010	-679 686	4 %	-695 643	-710 691
Palvelujen ostot	-56 275	-57 930	-57 930	-81 270	40 %	-82 083	-84 956
Sisäiset palvelujen ostot	-48 666	-104 891	-104 891	-88 758	-15 %	-90 855	-93 583
Ostot tilikauden aikana (ulk.)	-31 166	-37 155	-37 155	-39 990	8 %	-40 390	-40 257
Avustukset	-721	-750	-750	-750	0 %	-758	-758
Muut toimintakulut (ulk.)	-98 746	-97 110	-97 110	-102 306	5 %	-103 329	-106 946
Muut toimintakulut (sis.)	-198 653	-182 930	-182 930	-190 461	4 %	-190 461	-190 461
Toimintakulut	-1 053 047	-1 132 776	-1 132 776	-1 183 221	4 %	-1 203 518	-1 227 651
Toimintakate	-860 023	-940 776	-940 776	-956 321	2 %	-976 618	-1 000 751

Kirjastopalvelut

Sitovuus: sivistyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: kirjastotoimenjohtaja Jarkko Nevalainen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Siilinjärven kunnan kirjastotoimeen kuuluu pääkirjasto, Vuorelan sivukirjasto sekä kirjastoauto Pikku-Marja. Kirjastotoimen tavoitteena on lukutaidon edistäminen sekä tiedon hankinnan ja käytön mahdollistaminen. Kirjastopalvelujen avulla kuntalaisille tarjotaan mahdollisuus kirjallisuuden ja taiteen harrastamiseen sekä sivistykseen ja elinikäiseen oppimiseen. Kirjasto edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kirjasto tarjoaa palveluita kaiken ikäisille. Kaikkien asiakasryhmien osalta asiakaslähtöisyys, asiakkaiden osallistaminen palveluiden kehittämiseen ja panostus hyvään asiakaspalveluun nähdään tärkeänä. Kirjastotoimi seuraa ja arvioi toimintaansa tilastoinnin, asiakaskyselyjen ja saamansa asiakaspalautteen avulla.

Vuorelan sivukirjasto toimii omatoimikirjastona arki-aamuisin ja -iltoisin sekä viikonloppuisin. Jatkossa on tärkeää kehittää Vuorelan kirjaston toimivuutta ja juurruttaa omatoimikirjaston käyttöä edelleen. Vuoden 2024 aikana omatoimikirjaston käyttäjille tehdään kysely, jonka tarkoituksena on selvittää omatoimen käyttöä sekä kehitystarpeita. Myös kirjastotilan toimivuutta tarkastellaan ja tarvittaessa tilaa muokataan.

Pääkirjastolla on onnistuneesti muutaman viime vuoden aikana lisätty asiakkaiden omatoimisuutta ja automaation käyttöä. Henkilöstön resursseja on pystytty asiakaspalvelun lisäksi suuntaamaan tehokkaammin muuhun kirjastoammattilliseen työhön. Omatoimisuutta ja kirjastoautomaattien käyttöä pyritään edelleen tehostamaan ja kehittämään mm. kirjastoautomaattien päivityksillä sekä käytön opastuksilla.

Yleinen palveluiden digitalisoituminen näkyy myös kirjastopalveluissa ja kirjastotyön muuttumisessa. Palvelutarjontaa on laajennettu sähköisiin kirjoihin, elokuviin ja lehtiin. Verkkokirjasto mahdollistaa lainojen uusimisen, aineistohaun ja varausten tekemisen sähköisesti ympäri vuorokauden. Uusimpana palveluna verkkokirjastossa otettiin käyttöön verkkomaksaminen, joka mahdollistaa kertyneiden maksujen hoitamisen sähköisesti verkkomaksuna. Kirjaston palveluja on tarjolla laajasti myös Siilinjärvi-sovelluksen kautta. Sovelluksen kautta tarjotut palvelut on otettu hyvin vastaan. Digitaalisen aineiston tunnettavuutta ja digitaalisten palvelujen käyttöä pyritään edelleen edistämään ja lisäämään markkinoinnin ja uusien toimintojen käyttöönotolla. Kansallisen kirjastokentän suuri uudistus valtakunnallinen e-kirjasto aloittaa toimintansa vuonna 2024. Liittymisvalmistelut ja uuden palvelun käyttöönotto tapahtuu Siilinjärven kirjaston osalta tämänhetkisen arvion mukaan kevään 2024 aikana. Muitakin kirjaston palveluja esimerkkinä kirjavinkkaukset ja kirjastonkäytönopetus pyritään tarvittaessa järjestämään verkon välityksellä.

Avoimen lähdekoodin Koha-kirjastojärjestelmän kehittäminen jatkuu ja kirjastotoimen henkilöstö on mukana kehittämistyössä. Koha tarjoaa yhteistyömahdollisuuksia muiden Koha-kirjastojen kanssa ja antaa henkilökunnalle mahdollisuuden jatkuvaan ammattitaidon ja oman osaamisen kehittämiseen. Myös kansallinen Finna-yhteistyö jatkuu ja kirjaston henkilöstöä on mukana tässäkin kehittämistyössä. Näiden lisäksi henkilökuntaa kannustetaan osallistumaan ammattitaitoa vahvistaviin kirjastoalan alueellisiin ja valtakunnallisiin koulutuksiin.

Kirjaston toimintaympäristön muuttuessa kirjastopalveluiden jatkuva kehittäminen ja uudistaminen koetaan tärkeäksi. Uusia palvelumuotoja pyritään kokeilemaan koko asiakaskunta huomioon ottaen. Uusia kokeiluja pyritään mahdollistamaan hankerahoituksella ja tavoitteena on käynnistää vuosittain uusia hankkeita. Samalla toimiviksi palvelumuodoiksi osoittautuneita kokeiluita pyritään jatkamaan hankkeiden jälkeen resurssien mukaan. Palvelua voidaan laajentaa ja uudenlaisia palvelumuotoja voidaan kokeilla myös vuosittaisen talousarvion puitteissa. Tulevana vuonna tavoitteena on laajentaa lainattavien, arkea helpottavien, esineiden kokoelmaa. Esinehankintojen tueksi järjestetään asiakaskysely, jolla kartoittamaan asiakkaiden toiveita ja tarpeita.

Eri asiakasryhmille suunnattuja tapahtumia järjestetään niin kirjastolla kuin osallistumalla kirjaston ulkopuolella toteutettaviin tapahtumiin. Kirjaston omien tapahtumien lisäksi yhteistyökumppaneita kannustetaan järjestämään tapahtumia kirjaston tiloissa joko yksin tai yhdessä muiden toimijoiden sekä kirjastotoimen kanssa.

Lasten ja nuorten lukemisharrastuksen tukeminen on ollut toiminnan painopisteenä jo pidempään. Kirjaston henkilökunta järjestää mm. kirjavinkkausta, kirjastonkäytönopetusta, kirjastosuunnistusta ja satutunteja. Koulut ja päiväkodit ovat tärkeä yhteistyökumppani, kun lasten ja nuorten lukemisharrastusta ja lukutaidon kehitystä halutaan tukea. Tässä yhteistyössä kirjastoautolla on erittäin tärkeä rooli.

Kirjasto tarjoaa verkkoyhteyksillä varustettuja asiakaskoneita ja langattoman verkon maksuttomasti asiakkaiden käyttöön. Kirjastotilojen käyttö opiskeluun ja etätyöntekoon on lisääntynyt. Kirjasto nähdään yhä enemmän kuntalaisten kohtaamispaikkana ja toimintoja kehitetään tämä huomioiden.

Pääkirjastossa toimii taidenäyttelytila Artsi, jossa on kuukausittain vaihtuvia näyttelyitä.

Henkilöstö

Siilinjärven kirjastossa työskentelee yhteensä 14 henkilöä. Pääkirjastossa työskentelee kirjaston hallinto mukaan lukien 11 henkilöä, kirjastoautossa työskentelee kaksi henkilöä ja Vuorelan kirjastossa yksi henkilö. Suhteessa palveluaikoihin ja palveluntarpeeseen henkilökunnan määrä on minimitasolla. Minimitasolla toimiminen ilmenee varsinkin sairaus- ja vuosilomien yhteydessä. Tällöin joudutaan järjestelemään työtehtäviä uusiksi ja henkilökunnalta vaaditaan varsin paljon joustamista ja tämä saattaa näkyä myös asiakkaille kirjastopalvelun laadussa. Mahdollista on, että kirjastotoimen palveluaikoja joudutaan jatkossa tarkastelemaan kriittisesti.

Henkilötyövuodet	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kokonaishenkilöstö		14	14	14	14
Vanhuuseläketapahtumat		0	0	0	1
Eläköityvien korvausrekrytoinnit		0	0	0	1

Tavoitteet 2022–2025 ja toimenpiteet 2024

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2022–2025	Toimenpiteet 2024	Mittari	Tavoitetaso
Monipuoliset ja ajanmukaiset kirjastopalvelut	Vuorelan ja pääkirjaston omatoimiasioinnin kehittäminen (myös Vuorelan kirjastotilan) ja edistäminen sekä uusien toimintojen käyttöönotto.	Omatoimiasioinnin käyttäjämäärä Vuorelassa, käyttökokemukset, asiakaskyselyt, asiakaspalaute.	Toimivat omatoimiasioinnin palvelut Vuorelassa. Lisääntynyt omatoimiasiointi pääkirjastossa, joustava ja tarpeita vastaava asiakaspalvelu.
Digitaalisten palveluiden kehittäminen	Kansallisen e-kirjaston käyttöönotto vuonna 2024.	Valmistelun eteneminen ja palvelun käyttöönotto.	Yhteistyön aloitus vuonna 2024.

Kirjaston palvelumuotojen kokeilu ja kehittäminen	Hankerahoituksella käynnistetään ja kehitetään kirjaston palveluja. Muokataan lainattavan aineiston esillepanoa. Laajennetaan lainattavan aineiston valikoimaa asiakaslähtöisesti.	Käynnistetyt hankkeet/vuosi. Hankitut uudet tuotteet.	Hankkeisiin on saatu rahoitus, hankkeissa hyväksi havaittuja palvelumuotoja on otettu käyttöön, lainattavan aineiston valikoimaa on laajennettu.
Henkilökunnan osaamiseen tukeminen	Henkilökunta on mukana sekä Finnatiedonhakupalvelun että Koha-kirjastojärjestelmän kansallisessa kehittämisessä, henkilökunta osallistuu kirjastoalan koulutuksiin alueellisesti ja valtakunnallisesti.	Koulutusmäärät/henkilö.	Ammatillisen osaamisen jatkuva kehittyminen, verkostoituminen ja tiedonjako muiden kirjastokentän toimijoiden kanssa.

Informatiiviset tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Lautakunnan hyväksymät tavoitteet					
Kokonaislainaus / vuosi	362 226	380 000	370 000	370 000	370 000
Kirjastokäynnit / vuosi	185 552	210 000	200 000	200 000	200 000
Kirjastoaineistoa / asukas	6,7	7	7	7	7
Lainat / asukas	17	17	17	17	17
Verkkopalvelun käyttökerrat	107 298	130 000	130 000	130 000	130 000
Kirjastonkäytön opetus ja kirjavinkkaus / järjestyskerrat	75	70	70	70	70
Osallistuneet oppilaat	1484	1200	1200	1200	1200

Keskeiset talouden muutokset

Menot

- Henkilöstökulut + 13 600 €
- Laitteiden vuokrat + 6 400 €

Tuloslaskelma

Kirjastopalvelut

	TP 2022	TA 2023	MB 2023	TA 2024	m%	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot (ulk)	6 799	3 310	3 310	4 010	21 %	4 010	4 010
Maksutuotot	16 888	18 000	18 000	15 000	-17 %	15 000	15 000
Tuet ja avustukset	9 154	5 000	5 000	5 000	0 %	5 000	5 000
Muut toimintatuotot	1 881	1 700	1 700	1 800	6 %	1 800	1 800
Toimintatuotot	34 723	28 010	28 010	25 810	-8 %	25 810	25 810
Henkilöstökulut	-596 605	-604 672	-604 672	-618 263	2 %	-633 164	-647 216
Palvelujen ostot	-44 933	-45 000	-45 000	-44 500	-1 %	-44 945	-46 518
Sisäiset palvelujen ostot	-56 371	-75 715	-75 715	-60 360	-20 %	-61 420	-63 332
Ostot tilikauden aikana (ulk.)	-168 234	-185 300	-185 300	-186 250	1 %	-188 112	-187 493
Muut toimintakulut (ulk.)	-10 401	-10 275	-10 275	-16 400	60 %	-16 564	-17 144
Muut toimintakulut (sis.)	-256 066	-264 855	-264 855	-271 988	3 %	-271 988	-271 988
Toimintakulut	-1 132 610	-1 185 817	-1 185 817	-1 197 761	1 %	-1 216 194	-1 233 690
Toimintakate	-1 097 888	-1 157 807	-1 157 807	-1 171 951	1 %	-1 190 384	-1 207 880
Poistot ja arvonalentumiset	-11 450	-11 450	-11 450	0	-100 %	0	0

Liikuntapalvelut

Sitovuus: sivistyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)
Vastuuhenkilö: liikuntatoimenjohtaja Timo Hyötyläinen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Siilinjärvellä on monipuoliset liikuntamahdollisuudet ja määrällisesti paljon suorituspaikkoja. Liikuntapaikkarakentamisen painopistealueena on ollut lähiliikuntapaikat (koulujen pihat ja asuinalueiden pienkentät) ja ulkoliikuntamahdollisuuksien kehittäminen. Tulevina vuosina pyritään jatkamaan lähiliikuntapaikkojen rakentamista, tämän lisäksi vanhempien perusliikuntapaikkojen peruskorjauksia edistetään ja pyritään ennakoimaan uusien liikuntamuotojen tarpeita sekä varautumaan olosuhdemuutoksiin. Kuntoratojen ja pienkenttien valaisimien vaihtamista led-valaisimiin jatketaan, ja kehitetään valaistuksen ohjausmahdollisuuksia energiasäästöjen saavuttamiseksi. Liikuntapaikkoja pyritään toteuttamaan myös seuravetoisina hankkeina, tavoitteena turvata riittävät harjoitusmahdollisuudet seuratoiminnalle.

Ahmon urheilualueelle suunnitellun palloiluhallin rakentaminen on viivästynyt kaava- ja lupaprosessin myötä. Hallihankkeen lupaprosessi on käynnissä ja vuonna 2024 on tarkoitus toteuttaa hallialueen pohjatyöt sekä hallin rakentamiseen liittyviä alueen muutostöitä ja liikenneväyliä. Omaehtoisia liikkumismahdollisuuksia parannetaan jatkamalla ulkoilureitistöjen kehittämistä hankerahoituksella toteutettavan esiselvitystyön muodossa.

Liikuntapaikkojenkin osalta haastetta ovat tuoneet koulujen ja päiväkotien sisäilmaongelmat ja näistä johtuvat väistöilaratkaisut. Tilojen peruskorjausten ja uudisrakentamisen aikana osa liikuntatiloista on pois käytöstä ja tämä vaikuttaa sisäliikuntatilojen riittävyyteen. Myös päivällä käytettävissä olevien liikuntatilojen puute tuo haastetta toimintaan. Väistötilojen rakentaminen koulujen kenttäalueille heikentää myös koulujen ja päiväkotien sekä koko asuinalueen liikuntamahdollisuuksia. Ahmon ja Siilinlahden kouluhankkeiden toteutuksessa pyritään mahdollistamaan tilojen monipuolinen käyttö ja parantamaan liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia. Rakennushankkeiden yhteydessä koulujen lähiliikunta-alueet palautetaan liikunta- ja virkistyskäyttöön.

Suorituspaikat ovat kunnallisen liikuntatoiminnan peruspalveluja, joten henkilö- ja talousresursseista suurin osa kohdistuu kunnossapitoon. Suorituspaikkojen käytössä kasvaa tarve omaehtoiseen, yksilölliseen liikkumiseen sekä lyhytjännitteisempään pienryhmätoimintaan. Se edellyttää suorituspaikoille nykyaikaisia valvonta- ja kulunvalvontajärjestelmiä sekä kunnossapitojärjestelmien kehittämistä. Toiminnan toteuttajina ovat suurelta osin paikalliset urheiluseurat, joita tuetaan alle 18-vuotiaiden osalta pääsääntöisesti korvauksettomilla tilojen ja alueiden käyttövuoroilla.

Liikuntapalveluiden tarjoamissa ohjauspalveluissa painopiste on terveys- ja erityisliikuntapalveluiden kehittämisessä. Vuoden 2023 aikana käynnistynyt systemaattinen liikunta- ja hyvinvointineuvonta antaa tähän aiempaa paremmat mahdollisuudet. Uudella toiminnalla parannetaan palvelun saatavuutta ja lisätään matalankynnyksen toimintaa. Kehitystyötä tehdään myös aktiivisella järjestöyhteistyöllä, osallistumalla aktiivisesti kunnan Hyte-ryhmän toimintaan ja hanketoiminnalla. Erityisliikunnan ryhmätoiminnassa painottuu edelleen Voimaa vanhuuteen toimintojen aktivointi.

Liikuntapaikkojen maksutuottoihin arvioidaan pientä nousua maltillisten maksukorotusten seurauksena. Sähköisiä palveluita kehitetään laajentamalla verkkomaksumahdollisuuksia. Sähköistä avustusten hakuprosessia ei ole saatu tavoitteiden mukaisesti käyttöön vuonna 2023, mutta tätä tavoitetta pyritään lähivuosina edistämään.

Henkilöstö

Henkilötyövuodet	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kokonaishenkilöstö		11	11 1/3	11 1/3	11 1/3
Vanhuuseläketapahtumat			0	1	1
Eläköityvien korvausrekrytoinnit			0	1	0

Tavoitteet 2022–2025 ja toimenpiteet 2024

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
Tavoitteet 2022–2025	Toimenpiteet 2024	Mittari	Tavoitetaso
1.2. Digitaalisten palveluiden kehittäminen	Verkkomaksujen ja -varausten käytön laajentaminen liikuntapaikoilla	Uudet käyttökohteet	Käyttöönotto soveltuissa palveluissa.
2.1. Riittävä ja monipuolinen liikuntapaikkaverkosto	Uuden lähiliikuntapaikan / liikuntaympäristön rakentaminen. Ahmon urheilualueen tekonurmen uusiminen	Toteutuneet hankkeet	Vähintään 1 hanke / vuosi Uudistettu tekonurmi käytössä
2.4. Liikunta- ja hyvinvointineuvonnan kehittäminen	Neuvontaan ohjautumisen ja yhteistyön kehittäminen	Neuvonnan asiakasmäärä ja asiakastietojen kirjausjärjestelmä	Neuvonnan aseman vakiinnuttaminen

Informatiiviset tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Valtuuston hyväksymät tavoitteet					
Toteutuneet lähiliikuntapaikat	2	1	1	1	1
Lautakunnan hyväksymät tavoitteet					
Tilaisuudet	971	900	900		
Osanottajia	17 510	13 000	13 000		
Liikuntaneuvonnan (12 kk) asiakkaat			60	80	80

Keskeiset talouden muutokset

Tulot

- Sisäliikuntatilojen vuokratuotot..... + 4 500 €

Menot

- Henkilöstökulut (liikunta- ja hyvinvointineuvonta)..... + 12 000 €
- Palveluostot (kunnossapidon ostopalvelut, Tanhulan la-pysäkin muutos) + 29 000 €

Tuloslaskelma

Liikuntapalvelut

	TP 2022	TA 2023	MB 2023	TA 2024	m%	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot (sis)	30 054	46 400	46 400	45 900	-1 %	45 900	45 900
Maksutuotot	3 290	3 500	3 500	3 500	0 %	3 500	3 500
Tuet ja avustukset	8 809	0	0	7 000	0 %	7 000	7 000
Vuokratuotot (ulk.)	28 318	33 000	33 000	32 500	-2 %	32 500	32 500
Muut toimintatuotot	400	0	0	0	0 %	0	0
Toimintatuotot	70 871	82 900	82 900	88 900	7 %	88 900	88 900
Henkilöstökulut	-436 636	-505 744	-505 744	-542 842	7 %	-555 982	-568 373
Palvelujen ostot	-446 972	-343 930	-343 930	-381 057	11 %	-384 868	-398 338
Sisäiset palvelujen ostot	-101 973	-164 308	-164 308	-83 077	-49 %	-83 878	-86 418
Ostot tilikauden aikana (ulk.)	-78 045	-112 740	-112 740	-101 080	-10 %	-102 091	-101 754
Avustukset	-48 948	-55 000	-55 000	-55 000	0 %	-55 550	-55 597
Muut toimintakulut (ulk.)	-100 462	-113 933	-113 933	-130 023	14 %	-131 323	-135 920
Muut toimintakulut (sis.)	-436 805	-450 455	-450 455	-423 300	-6 %	-423 300	-423 300
Toimintakulut	-1 649 841	-1 746 110	-1 746 110	-1 716 379	-2 %	-1 736 992	-1 769 700
Toimintakate	-1 578 970	-1 663 210	-1 663 210	-1 627 479	-2 %	-1 648 092	-1 680 800
Poistot ja arvonalentumiset	-283 831	-312 863	-312 863	-317 390	1 %	-366 374	-412 253

Nuoriso- ja kulttuuripalvelut

Sitovuus: sivistyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtaja Tuula Pärnänen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Nuoriso- ja kulttuuripalvelut edistävät osaltaan kokonaisvaltaista kuntalaistemme hyvinvointia. Kunnan varsin nuorekas ikärakenne näkyy etenkin nuorisotyössä, missä monialaisia palvelutarpeita, asiakkaiden hyvinvointia lisääviä ja tukevia toimia, matalan kynnyksen harrastus- ja lajikokeiluja (mm. skeittitoiminta) sekä kohtaavaa työtä tehdään. Kulttuuripalveluissa korostuu yhdistysten ja toimijoiden, 3. sektorin kanssa tehtävä tiivis yhteistyö, järjestöjen toimintojen mahdollistaminen, avustukset, yhdessä toteutettavat tapahtumat kumppanuussopimusten, yhteistyön ja vapaaehtoistyön pohjalta.

Nuorisotalojen, museoiden sekä kotiseutu- ja valokuva-arkistojen ylläpito vaatii asiakaslähtöistä, jatkuvaa kehittämistä ja resurssiviisautta. Tähän saakka on pystytty hyvin ja melko ketterästi vastaamaan asiakastoiveisiin ja palkkaamaan tarvittavia resurssityöntekijöitä mm. nuorisotalojen laajennettujen aukioloaikojen varmistamiseksi ja lapsiperheille suunnattujen tapahtumien toteuttamiseksi. Resurssityöntekijöiden ja vapaaehtoistoimijoiden löytäminen sekä henkilöstön riittävyys huolettavat. Toimintoja olisi pakko supistaa kunnan taloustilanteen heiketessä.

Nuoriso- ja kulttuuritoimessa nähdään tärkeänä kaikenikäisten kuntalaisten osallisuuden ja omaehtoisen toiminnan edelleen vahvistaminen. Hyvinvointisuunnitelmaan ja kuntastrategiaan kirjattu järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan tärkeys, yksilön osallisuus ja osallistaminen, ovat edelleen toiminnan vankkoja lähtökohtia. Hyvinvointialueelle siirtyminen hajautti osaltaan yhteistyöverkostoja ja toimintamalleja, mikä aiheuttaa työn lisäkuormitusta ja uusien palvelupolkujen nopeaa rakentamistarvetta. Mielenterveys- ja päihdeongelmat lisäävät myös eri ikäisten syrjäytymisvaaraa ja osattomuutta. Toimintakenttä on laaja ja moniammatillisen työn tekeminen asiakaspalveluja ylläpitäen ja kehittäen, on osin haasteellista.

Aiempien nuorisotyöllisten hankkeiden aikana aloitettua nuorten tieto- ja neuvontatyötä juurrutetaan toimintakentälle. Yhteistyötä II-asteen ja hyvinvointialueen toimijoiden kanssa kehitetään mm. tulevan Wörtti -hankkeen, ehkäisevän päihdetyön, erityis- ja etsivän nuorisotyön jalkautumisen kanssa. Kirkonkylän koulurakennushankkeet haastavat, mutta samalla mahdollistavat myös toimintojen uudelleen organisoimista ja mm. pienluokkien kanssa tehtävän yhteistyön tiivistämistä käytettäessä nuorisotaloa yhtenä opetustilana. Kohtaavassa nuorisotyössä nuoria tavataan sekä heidän opiskeluympäristössään että vapaa-ajalla ja loma-aikoina. Asiakaslähtöistä toimintaa järjestetään myös mm. yhteistyössä Savonian opiskelijoiden kanssa avoimessa kahvilatoiminnassa. Monitoimijaisuus edellyttää työntekijöiltä oman ammattitaidon, jaksamisen ja kouluttautumisen tarkastelua sekä uusien ilmiöiden nopeaa havainnointikykyä.

Kuntalaisten hyvinvointia tarkastellaan moniammatillisissa yhteistyöryhmissä, kuten HYTE sekä Norppa, Nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa. Nuoriso- ja kulttuuripalveluissa jatketaan kumppanuus- ja yhteistyöverkostojen vahvistamista. Samalla ylläpidetään yhdistysten, 3. sekä 4. sektorin, seurakuntien, koulujen, vapaaehtoisten, yritysten ja yksittäisten toimijoiden välistä hyvää yhteistyötä. Ilman luottamuksellista yhteistyötä paikallistoimijoiden ja yritysten kanssa, moni tapahtuma jäisi toteutumatta. Yhteistyö luo kustannustehokkaammat palvelut.

Palveluiden esteettömyyttä ja saavutettavuutta täytyy edelleen kehittää. Sähköisille palvelu- ja verkkoalustoille siirtyminen ei edennyt toivotusti; tilavaraukset, käyttömaksut sekä yhdistysten avustushakujärjestelmä pyritään digitalisoimaan v. 2024 aikana. Paikallisyhteisöille lasten- ja nuorten kerho-, harraste- ja nuorisotilat ovat maksuttomia, mutta aikuisryhmien salien käyttömaksut hieman nousevat. Salmin salin purkamisen jälkeen kulttuuritilaisuudet joudutaan järjestämään vaihtuvissa tiloissa, erikseen rakennettavilla komponenteilla. Korvaavia juhlatiloja ovat mm. Hamulan ja Vuorelan koulut. Pöljän kotiseututalo on myös vuokrattavissa, ja

Mäntyranan kesäteatteri sekä torialue täydentävät kulttuuritoimijoiden esiintymispisteitä.

Nuoriso- ja kulttuuripalveluissa järjestöjä ja yhdistyksiä ohjataan ja tuetaan aktiivisesti. Kulttuuritoimelle kuuluvat myös kotiseutu- ja osin kunnan valokuva-arkistot, Harjämäen sairaalamuseo, Pöljän kotiseutumuseo ja -talo. Museoiden pääpaino on edelleen kesän aukioloissa, sekä koululaisille suunnatuissa, kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisissa kotiseutumuseokäynneissä ja lähialueen kulttuurilaitosvierailuissa. Kaikukortin käyttöönottoa ja paikallista sekä Pohjois-Savon alueellista kulttuuriyhteistyötä edistetään. Arkistokokoelmien muuttaminen Innocumille ja kokoelmahuolto on henkilöstöresurssit huomioiden mittava työ. Osa-aikaista luetteloojia, kesätyöntekijöitä ja museo-oppaita tarvitaan, sekä uusia järjestelyjä kunnan arkistotyössä. Museovirastolta haetaan apurahaa kokoelmatyöhön ja digitaaliseen tietokantaluettelointiin. AVI ja ESR haut kohdistuvat oppilaitos- ja koulu yhteistyöhankkeisiin, lasten ja nuorten harrastetoimintaan, ehkäisevään päihdetyöhön ja etsivään nuorisotyöhön. Henkilöstökulut eivät pienene asiakasmäärien ja toimintojen kasvaessa. Kesätyöntekijöiden, opiskelijoiden ja hanketyöntekijöiden palkkaosuudet on myös sisällytetty taloussuunnitteluun.

Henkilöstö

Nuorisopalveluissa työskentelee 2 nuoriso-ohjaajaa Kirkonkylän nuorisotalolla ja 2 Vuorelassa. Nuorisopalveluissa työskentelee myös erityisnuoriso-ohjaaja, 3 etsivää nuorisotyöntekijää ja ehkäisevä päihdetyönkoordinaattori. Koulunuorisotyössä on 1 ja 1.1.24 alkavassa Wörtti -hankkeessa 1 hanketyöntekijä. Kulttuuripuolella työskentelee kulttuurikoordinaattori, nuoriso- ja kulttuurihallinnossa nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtaja sekä liikuntatoimen kanssa yhteinen palvelusihteeri (joista suluissa ei vakituiset).

Henkilötyövuodet	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kokonaishenkilöstö		16 (4)	12 (2)	13(3)	15 (1)

Tavoitteet 2022–2025 ja toimenpiteet 2024

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
<i>Tavoitteet 2022–2025</i>	<i>Toimenpiteet 2024</i>	<i>Mittari</i>	<i>Tavoitetaso</i>
Digitaalisten palvelujen kehittäminen	Sähköisten tilavaraus, verkkomaksu ja avustushakulomakkeiden kehittäminen	Käyttöönotto Saapuneiden em. lomakkeiden määrä	Kehitetään toimiva sähköinen tilavaraus ja avustushaku, ja verkkomaksaminen on käytössä v-24
Järjestö- ja toimijayhteistyön ketterä kehittäminen	Toimintakulttuurin ja yhteistyön ketterä kehittäminen	Kehittämispäivät ja -toimet Kyselytutkimukset	Yhteistyön kehittyminen näkyy haettujen rahoitusten ja toimintavolyymien vahvistumisessa
Kuntalaisten osallisuuden lisääminen	Osallistavan budjetoinnin kehittäminen	Osallistuvan budjetoinnin käyttöönotto	Osallistava budjetointi käytössä
Koulu- ja kohtaavan nuorisotyön kehittäminen	Kehittämishankkeiden käynnistäminen ja kohtaavan nuorisotyön mallin kehittäminen	Kohdatut nuoret, kyselytutkimukset ja erilaisten mittarien käyttöönotto	Kehittämishankkeet käynnissä (Wörtti ja koulunuorisotyö) Mittarien käyttöä yhtenäistetty

<i>Tavoitteet 2022–2025</i>	<i>Toimenpiteet 2024</i>	<i>Mittari</i>	<i>Tavoitetaso</i>
Ehkäisevän päihdetyön kehittäminen	Alueellinen yhteistyö Neuvonnan ja ohjauksen kehittäminen	EPT neuvontaillat, tapahtumien määrä	EPT juurruttaminen eri palvelualueille ja henkilöstökoulutukset
Pohjois-Savon kulttuuristrategian käyttöönotto	Kulttuuristrategian kehittäminen ja käyttöönotto	Käyttöönotto Kyselytutkimukset	Pohjois-Savon kulttuuristrategia käytössä

Informatiiviset tunnusluvut

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Valtuuston hyväksymät tavoitteet					
Tilaisuudet	654	650	670	680	650
Osanottajat	20563	20 000	20 000	22 000	20 000
Lautakunnan hyväksymät tavoitteet					
Nuorisotalotoimintaan osallistuneet / ilta	89	150	150	150	150
Etsivä- ja erityisnuorisotyö sekä ehkäisevä päihdetyö / kk	252	250	250	260	260

Keskeiset talouden muutokset

Tulot

- Hankeavustukset ja siirtokirjaukset + 43 000 €

Menot

- Henkilöstökulut; osa-aikainen luetteloija 4kk..... + 12 000 €
- Leasinglaitteiden vuokrat (tietokoneet, kannettavat)..... + 5 278 €
- Wörtti-hanketyöntekijä nuorisotyöhön + 12 800 €
- Resurssityöntekijät, tapahtumat, skeittihalliohjaaja..... + 13 000 €
- Matka- ja puhelinkulut..... + 3 000 €
- Etsivän nuorisotyön pienryhmäkulut..... + 2 000 €
- Siilinjärvi 100 valmistelukulut..... + 2 000 €

Tuloslaskelma

Nuoriso- ja kulttuuripalvelut

	TP 2022	TA 2023	MB 2023	TA 2024	m%	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot (ulk)	180	550	550	400	-27 %	400	400
Myyntituotot (sis)	154	0	0	0	0 %	0	0
Maksutuotot	1 740	3 000	3 000	3 000	0 %	3 000	3 000
Tuet ja avustukset	84 340	123 500	123 500	166 800	35 %	166 800	166 800
Vuokratuotot (ulk.)	1 667	3 000	3 000	3 160	5 %	3 160	3 160
Muut toimintatuotot	1 019	1 250	1 250	0	-100 %	0	0
Toimintatuotot	89 100	131 300	131 300	173 360	32 %	173 360	173 360
Henkilöstökulut	-584 368	-632 387	-632 387	-673 808	7 %	-690 063	-705 391
Palvelujen ostot	-197 359	-197 804	-197 804	-188 350	-5 %	-190 233	-196 892
Sisäiset palvelujen ostot	-59 806	-89 130	-89 130	-66 342	-26 %	-67 501	-69 602
Ostot tilikauden aikana (ulk.)	-18 178	-38 980	-38 980	-32 920	-16 %	-33 249	-33 140
Avustukset	-20 372	-22 600	-22 600	-23 960	6 %	-24 200	-24 220
Muut toimintakulut (ulk.)	-156 276	-166 363	-166 363	-202 850	22 %	-204 878	-212 049
Muut toimintakulut (sis.)	-129 061	-134 414	-134 414	-98 341	-27 %	-98 341	-98 341
Toimintakulut	-1 165 420	-1 281 678	-1 281 678	-1 286 571	0 %	-1 308 466	-1 339 634
Toimintakate	-1 076 320	-1 150 378	-1 150 378	-1 113 211	-3 %	-1 135 106	-1 166 274
Poistot ja arvonalentumiset	-154	0	0	0	0 %	0	0

Varhaiskasvatuspalvelut

Sitovuus: sivistyslautakunta, brutto (informatiivinen valtuustoon nähden)

Vastuuhenkilö: varhaiskasvatusjohtaja Sinikka Hyvärinen

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Varhaiskasvatuksen asiakasmäärä laskee hieman edelleen, koska kouluun lähtevän esiopetusikäluokan tilalle tulee aina pienempi syntyneiden ikäluokka. Varhaiskasvatuksen kysyntää on kuitenkin edelleen vaikea ennustaa luotettavasti, koska työllisyys, opiskelijat ja erityisesti lapsiperheiden muuttoliike tuovat siihen vaihtelua. Lisäksi asiakasmaksujen pieneneminen vaikuttaa siihen, että perheet käyttävät varhaiskasvatuspalveluja entistä enemmän.

Asiakasmaksutuotot pienenevät asiakasmäärien vähentyessä, mutta erityisesti siihen vaikuttaa keväällä 2023 tehty asiakasmaksujen uudistus, jossa tulorajat pienenevät huomattavasti. Lakimuutos säädettiin eduskunnassa niin myöhäisessä vaiheessa, että muutosta ei ole huomioitu vuoden 2023 talousarviossa. Vuoden 2024 alusta varhaiskasvatuksesta poistetaan syys -, talvi - ja joululomilta loma-aikojen hyvitykset, jotka ovat vähentäneet asiakasmaksuja noin 10 000 €/loma. Kesäajan lomahyvitys säilyy ennallaan.

Elokuussa 2022 varhaiskasvatuslain päivityksessä määriteltiin lapsen kolmitasoinen tuki esi- ja perusopetusta mukailleen. Lasten yleisen tuen tukipalveluista, tehostetusta ja erityisestä tuesta tehdään hallinnollinen päätös. Tuen lainmukainen toteuttaminen voi tarkoittaa edelleen vuodelle 2024 lisähenkilöstöä tai määräaikaista ryhmäkoon pienennystä niissä lapsiryhmissä, joissa on esim. useita tuen lapsia. Tukea saavien/ tarvitsevien lasten määriä on vaikea ennustaa.

Kunnallisessa palvelutuotannossa tapahtuu vuonna 2024 muutoksia. Vuorelan päiväkodin Kunnanpaikan tilojen vuokrasopimus päättyy heinäkuussa 2024 ja sitä ei enää jatketa. Kunnanpaikan tiloissa on toiminut kaksi esiopetusryhmää, ja ikäluokkien pienentyessä lapset mahtuvat Vuorelan ja Pikkusiilin päiväkoteihin. Kunnanpaikan lakkautuksessa jäävä henkilöstö sijoittuu avoimiin tehtäviin.

Siilinkosken päiväkotitoiminta valmistuu kesäkuussa 2024 ja otetaan käyttöön viisiryhmäisenä päiväkotina elokuussa 2024. Samalla sulkeutuu Leppäkaarten päiväkotitoiminta ja Leppäkaarten päiväkodin esiopetusviipale. Muissa päiväkodissa olevien ryhmien määrää tarkastellaan keväällä ja ryhmiä yhdistellään, mikäli kysyntä näyttää vajaalta.

Omassa kodissa työskentelevien perhepäivähoitajien määrä on keväällä 11 ja 1.8.2024 alkaen 10. Varahoidossa työskentelee kolme hoitajaa.

Yksityiset päiväkodit jatkavat entisillä toimipisteillä ja lapsiryhmillä.

Yksityistä perhepäivähoitoa tuetaan lakisääteisellä yksityisen hoidon tuella ja harkinnanvaraisella kuntalisällä tai palvelusetelillä. Kunnassa työskentelee kolme yksityistä perhepäivähoitajaa yksityisen hoidon tuella ja neljä perhepäivähoitajaa palvelusetelillä. Lisäksi kunnassa on yksi yksityinen ryhmäperhepäiväkotitoiminta palvelusetelillä.

Yksityisen varhaiskasvatuksen hoitopäivän hinta on tilinpäätöksestä 2022 laskettuna 58 €/hoitopäivä ja kunnallisessa varhaiskasvatuksessa 64 €/hoitopäivä.

Varhaiskasvatuksen asiakkaiden ja henkilöstön käytössä olevan ohjelmiston uudistusta jatketaan vuoden 2024 aikana. Tavoitteena on entistä helpommat ja asiakas- sekä henkilöstöystävällisemmät käyttöliittymät.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa on painotusalueena 2023–2024 toiminnan arviointi ja toimintaympäristöjen kehittäminen. Varhaiskasvatussuunnitelmissa painotetaan lisäksi leikkiä,

pedagogiikkaa ja laaja-alaista osaamista. Varhaiskasvatuksen laadunarvioinnissa henkilöstön osalta ryhdytään käyttämään valtakunnallista Valssi-arviointijärjestelmää.

Varhaiskasvatuksen talousarviossa kaksi lakkautuvaa opettajan tehtävää on suunniteltu muutettavaksi varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäviksi. He tekevät ennaltaehkäisevää työtä perheiden, lasten ja henkilöstön kanssa. Heidät palkattiin VakaTuki hankkeeseen ja ovat puolentoista vuoden aikana osoittaneet erityisen tarpeellisuutensa ja hyödyllisyytensä koskien nimenomaan ennaltaehkäisevää työtä.

Säästökohteena varhaiskasvatuksessa on avoimen päiväkotia Anselmin lakkauttaminen 1.8.2024 alkaen. Säästövaikutus on vuodelle 2024 noin 28 000 €. Säästö muodostuu kahden työntekijän 5 kk/ palkoista, koska heidät siirretään olemassa oleviin avoimiin tehtäviin. Avoimessa päiväkodissa Vuorelassa kävijämäärät ovat vähentyneet ja siellä käy myös perheitä/lapsia, jotka ovat jo varhaiskasvatuksen piirissä muutoinkin. Anselmin lakkautuessa Perheen Talo – konseptin kanssa on mahdollista käydä neuvotteluja heidän toimintansa laajentamisesta myös Etelä-Siilinjärvelle.

Henkilöstö

Henkilötyövuodet	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kokonaishenkilöstö		238	231	231	231
Vanhuuseläketapahtumat		5	2	3	4
Eläköityvien korvausrekrytoinnit		4	0	3	4

Tavoitteet 2022–2025 ja toimenpiteet 2024

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
<i>Tavoitteet 2022–2025</i>	<i>Toimenpiteet 2024</i>	<i>Mittari</i>	<i>Tavoitetaso</i>
Päiväkoti – ja perhepäivähoitopaikkojen saatavuus vastaa lapsiperheiden tarpeita laadullisesti, alueellisesti ja määrällisesti	Varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvityksen päivittäminen Asiakaskyselyjen toteuttaminen Yksityisen ja kunnallisen palvelutuotannon suhdelukujen vertailu, niin että molempia on tarjolla riittävästi	Varhaiskasvatuspaikkoja on riittävästi eri alueilla Asiakaskyselyt Yksityinen / kunnallinen %	Asiakaskyselyissä saatavuuteen ja toimintamuotoihin liittyvien vastausten keskiarvo vähintään 3 Yksityinen 28 % ja kunnallinen 72 %
Varhaiskasvatuspalvelujen sähköinen asiointi toimii kaikilla tasoilla (asiakkaat, henkilöstö)	Ohjelmistopäivitys vuonna 2024	Digitaalisia asiakaspalveluja käyttävien perheiden määrä % asiakkaista	100 % asiakkaista käyttää sähköisiä palveluja

Tavoitteet 2022–2025	Toimenpiteet 2024	Mittari	Tavoitetaso
Varhaiskasvatuksen tuen mallien kehittäminen	VakaTuki hankkeessa mallinnettujen uusien toimintamallien jalkauttaminen kentälle Tuen prosessit saadaan toimiviksi Perheiden voimavarojen tukeminen	Hankkeen vaikuttavuuden arviointi (opinnäytetyönä) Varhaiskasvatuksen tuen päätösten määrä/kokonaislapsi määrä Varhaiskasvatuksen sosionomien perheasiakkuudet/vuosi	Hankkeessa syntyneet toimintamallit jäävät pysyviksi Jokainen lapsi on saanut tarvitsemansa tuen Perheitä yli 20 vuodessa / sosionomi
Sisäilmahankkeiden toteutuminen ja oppimisympäristöjen kehittäminen	Siilinkosken päiväkodin valmistuminen	Hankkeen eteneminen, uudistettujen oppimisympäristöjen lkm	Uudistamisessa edetään valtuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti
Lasten tunne – ja vuorovaikutustaitojen vahvistuminen	Henkilöstön kouluttautuminen ko. aiheeseen	Koulutuksien määrä / vuosi	Henkilöstön osaaminen vahvistuu ja tietoa jaetaan koko varhaiskasvatukseen

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan hyväksymät tavoitteet	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
1–6-vuotiaiden määrä	1388	1300	1220	1120	1070
Lapsia % varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa	84	85	87	87	87
Lapsia kunnallisissa päiväkodeissa	815	850	820	800	780
Lapsia kunnallisessa perhepäivähoidossa	49	45	40	36	32
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa	352	330	290	260	250
Lapsia esiopetuksessa (sis. päiväk. lapsimäärään)	279	250	260	210	195
Lapsia vuorohoidossa (sis. päiväk. lapsimäärään)	46	40	35	35	35
Lapsia avoimessa päiväkodissa keskimäärin/päivä	10	20	15	0	0
Päiväkotien täyttöaste % (keskiarvo vuodelta)	90	94	94	94	94

Keskeiset talouden muutokset

Tulot

- Asiakasmaksutulot..... - 160 000 €
- Myyntituotot kunnilta (vaka)..... + 81 000 €
- Tuet ja avustukset - 199 000 €

Menot

- Henkilöstökulut + 107 000 €

- Palveluseteli + 403 000 €
- Ulkoiset vuokrat - 72 000 €

Tuloslaskelma

Varhaiskasvatuspalvelut

	TP 2022	TA 2023	MB 2023	TA 2024	m%	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot (ulk)	122 012	32 100	32 100	112 700	251 %	112 700	112 700
Maksutuotot	990 084	844 000	844 000	684 000	-19 %	684 000	684 000
Tuet ja avustukset	140 165	278 678	278 678	79 433	-71 %	79 433	79 433
Muut toimintatuotot	1 005	0	0	0	0 %	0	0
Toimintatuotot	1 253 266	1 154 778	1 154 778	876 133	-24 %	876 133	876 133
Henkilöstökulut	-9 511 095	-9 873 657	-9 873 657	-9 981 047	1 %	-10 223 134	-10 451 423
Palvelujen ostot	-3 859 981	-3 734 200	-3 734 200	-4 184 983	12 %	-4 226 833	-4 374 772
Sisäiset palvelujen ostot	-1 998 933	-2 386 708	-2 386 708	-2 350 973	-1 %	-2 367 167	-2 395 731
Ostot tilikauden aikana (ulk.)	-175 843	-220 260	-220 260	-226 186	3 %	-228 448	-227 695
Avustukset	-906 284	-878 000	-878 000	-890 000	1 %	-898 900	-899 660
Muut toimintakulut (ulk.)	-1 148 602	-1 182 300	-1 182 300	-1 142 828	-3 %	-1 154 115	-1 194 014
Muut toimintakulut (sis.)	-1 231 171	-1 296 114	-1 296 114	-1 329 094	3 %	-1 329 094	-1 329 094
Toimintakulut	-18 831 909	-19 571 239	-19 571 239	-20 105 111	3 %	-20 427 691	-20 872 388
Toimintakate	-17 578 644	-18 416 461	-18 416 461	-19 228 978	4 %	-19 551 558	-19 996 255
Poistot ja arvonalentumiset	-52 657	-31 443	-31 443	-62 715	99 %	-98 035	-88 333

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Hanketavoitteet 2022–2025

VALTUUSTON SITOVA TAVOITTEET			
<i>Valtuustokauden tavoite 2022–2025</i>	<i>Tavoite ja -taso</i>	<i>Seurattavat mittarit</i>	<i>Riskiarvio</i>
HYVINVOIVA ARKI			
2.1 Virikkeellisen asuin- ja toimintaympäristön kehittäminen	Liikuntapaikkaverkosto vastaa seuratoiminnan ja omaehtoisen liikunnan tarpeita	Toteutetut hankkeet	Taloudellisten resurssien niukkuus voi viivästyttää hankkeita tai kaikkia hankkeita ei voida toteuttaa
2.1 Lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen	Opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelman mukaiset oppimisympäristöt, jotka tukevat toiminnallisuutta ja yhteistyötä	Toteutetut oppimisympäristöhankkeet	Taloudellisten resurssien niukkuus voi viivästyttää hankkeita tai oppimisympäristöjen toiminnallisuudesta joudutaan tinkimään
2.3 Kunnan palveluiden tuottaminen sisäilmaltaan terveellisissä ja turvallisissa tiloissa	Rakentamishankkeiden toteuttaminen suunnitelman mukaisesti. Selvitystyön käynnistäminen Suininlahden ja Kasurilan koulujen rakentamishankkeiden osalta.	Toteutetut hankkeet	Taloudellisten resurssien niukkuus voi viivästyttää hankkeita
ELINVOIMAINEN YMPÄRISTÖ			
3.3 Esteettömyyden ja saavutettavuuden parantaminen	Koulurakentamisessa ja liikuntapaikkarakentamisessa huomioidaan esteettömyys sekä toteutetaan esteettömiä liikuntapaikkoja	Toteutetut hankkeet	Hankkeiden toteuttamisessa voidaan joutua sovittamaan yhteen toiminnallisuuden ja esteettömyyden vaatimukset

Tavoitteet 2022–2025 ja toimenpiteet 2024

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET			
<i>Tavoitteet 2022–2025</i>	<i>Toimenpiteet 2024</i>	<i>Mittari</i>	<i>Tavoitetaso</i>
Koulujen ja päiväkotien kasvu- ja oppimisympäristöjen uudistaminen	Siilinkosken päiväkodin kalustohankintojen toteuttaminen	Toteutuneet hankkeet ja suunnitelmat	Opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelman mukaiset oppimisympäristöt,

Tavoitteet 2022–2025	Toimenpiteet 2024	Mittari	Tavoitetaso
	Koulujen ja päiväkotien vanhentuvan kaluston uusiminen		jotka tukevat toiminnallisuutta ja yhteistyötä Uusia kohteita kalustettaessa huomioidaan täysimääräisesti väistöiloihin hankittu käyttökelpoinen kalusto
Lähiliikuntapaikkojen toteutus, keskimäärin 1/vuosi	Kehvon koulun lähiliikunta-alueen rakentaminen	Toteutuneet hankkeet	Keskimäärin 1 lähiliikuntapaikkahanke/vuosi
Kuntoratojen valojen uusiminen osana energiansäästöohjelmaa	Liikuntapaikkojen valaisimien uusimisesta suunnitelma yhdessä teknisen palvelualueen kanssa	Toteutussuunnitelma valmis	Valot uusittu 2025–2027
Liikuntapaikkaverkosto vastaa seuratoiminnan tarpeita	Ahmon tekonurmen uusiminen	Toteutunut hanke	Hanke toteutettu

Talousarvio Sivistyslautakunta

	Tilinpäätös 2022	Muutos TA 2023	Talousarvio 2024	TS 2025	TS 2026
Liikuntapaikat					
* Tuotot	86 700	0	156 000	0	0
* Kulut	-222 878	-680 000	-1 035 000	-265 000	-335 000
Netto	-136 178	-680 000	-879 000	-265 000	-335 000
Koneet ja kalusto					
* Kulut	-88 271	-178 000	-384 000	-1 260 000	-80 000
Netto	-88 271	-178 000	-384 000	-1 260 000	-80 000
YHTEENSÄ					
* Tuotot	86 700	0	156 000	0	0
* Kulut	-311 149	-858 000	-1 419 000	-1 525 000	-415 000
Netto	-224 449	-858 000	-1 263 000	-1 525 000	-415 000